4 LEI 8 Pagini 4 LEI
PUBLICAȚIE BILUNARA POLITICA ARTISTICA LITERARA

AXA

4 LEI 8 Pagini 4 LEI
DUMINECA 22 Ianuarie 1933
Anul II. No. 5
ABONAMENTE
80 Lei anual instituții și autorități 100 Lei

Redactori: Mihail Polihroniade și Ioan-Victor Vojen. — Redacția și Administrația: I. V. Vojen Str. Aureliu, 10 București III

Situația intelectualilor

de Nicolae Roșu

Naționaliștilor, li se aduce învinuirea, că ideile lor, dacă le au, nu pot pătrunde pentru că nu sunt sprijinite de o falangă de intelectuali care să le anime, stăpânind subtilitățile dialectice ale rațiunei și metoda demonstrațiunei logice. Iată intr'adevăr o obiecțiune fundamentală, care năzuește să identifice insuccesul acțiunii noastre, pentru că se ridică împotriva unei presupuse sau poate chiar existente anemii intelectuale.

Să răspundem! Dar mai întâi o precizare de bază: naționalismul nu încearcă să descopere, să edifice sau să propage idei. Naționalismul este un catehism al realităților și al faptelor împlinite. Ideele sunt un produs al minții, al rațiunii, al intelectului activ. Ele purced așa dar din cerebralitate.

Efloresceța lor, este condițiunea indispensabilă a existenței lor. Când o idee nu se depășește pe ea însăși depășindu-și întotdeauna cadrul spațial, se sterilizează. Tot pentru acelaș motiv, nimeni nu poate pretinde și nici încerca să demonstreze că ideologia în genere care sistematizează și erarhizează ideile este un fapt limitat în cadrul acestei categorii. Ideile trăesc în libertate, prin însăși funcțiunea lor esențială, și se mișcă pe planul unei indefinite transformări. Ideologia, ca sinteza de idei centripete, este așa dar o simplă iluzie, sinteza presupunând armonie, echilibru, și mai ales adeziune naturală la crearea unui fapt nou. Ideologia nu poate fi niciodată creată, ci imitată în sens sociologic și reprodusă în sens psihologic. In ambele alternative, psihologismul și sociologismul îi hotărăște în libertate resursele individuale. Imperativul cunoașterii intelectualiste este rațiunea absolută, și această gravă eroare, este promovată ca dogma fundamentală și infailibilă, uitându-se că în realitatea concretă, acțiunea singură evidențiază absolutul și rațiunea este relativistă. Ideile așa dar, traduc anarhia rațiunei și ideologia, haosul inteligenții. In acest sens, raționalist-individualist sau social-democratic, naționalismul nu are nici idei și nici ideologii.

Cu atât mai mult intelectuali, care să paraziteze faptele și să divagheze neputincioși și anarhici în jurul unor construcții utopice.

Naționalismul este un fluid care purcede din substanța însă-și a lucrurilor naturale și se realizează în faptele concrete. Acțiunea, ca mobil practic al naționalismului este expresia unor voințe. Acțiunea isvorăște din instinct. Ideologia din creebru. Instinctul se modelează după realitatea naturală și tangibilă a lucrurilor. Ideologia după schematica arbitrară a rațiunei. Sfera facultăților cerebrale dau plinătatea inteligenței. Aceia a faptelor este determinată de cadrul afectiv: instinct, sentiment, voință.

Dacă ni se îngădue să întrebuințăm vocabularul lui Vilfredo Pareto, derivațiile sunt manifestările intelectului, ale raționamentului logic, fiind prin însăși esența lor variabile; reziduurile dimpotrivă, sunt manifestări ale sentimentelor și instinctelor menținând echilibrul constant al societății. Raportul dintre intelectuali și ca-

(Continuare în pag. II-a)

Soluția crizei ?

de Ioan Victor Vojen

Țigănușii s'au pornit iarăș să strige cât îi ține gura edițiile speciale, ziarele au tipărit iarăș cu litere de-o schioapă știrile senzaționale, pe la colțuri cetățenii s'au oprit iarăș să discute înfierbântați noile evenimente politice și întreaga opinie publică iarăș a palpitat zile întregi în așteptarea marilor schimbări.

Intrebările înfrigurate: — „cade? nu cade? Vine? Și cine vine" au zbârnâit zorile deasupra centrului, au făcut apoi înconjurul mahalalelor și s'au postat însfârșit ca niște guri căscate înaintea pâlniei cu ultimele știri a ziarului „Cuvântul".

Pe câțiva zarva aceasta inutilă i-a amuzat. Pe alții însă — desigur cei puțini aceștia — i-a întristat. Și i-a întristat nu pentrucă guvernul a căzut sau n'a căzut (sau s'a refăcut în sânul familiei), nu pentrucă liberalii duciști sau georgiști au luat puterea sau nu, — i-a întristat pentrucă s'au gândit o clipă detașați și obiectivi la problemele grave din zilele întunecate pe cari le trăim precum și la neputința oricărui partid politic actual — oricare ar fi el — de-a găsi soluțiile nimerite și mai ales de a le putea aplica.

Doar câteva luni de guvernare și iată cel mai numeros partid politic, completamente uzat. Câteva luni vor trece iarăș și cel care-i va urma va împărtăși sigur aceeaș soartă! Și'n acest timp de „schimbare a domnilor" dar de desnădejdie a gloatei, statul românesc va mai înainta încă o bucată pe drumul pe care a pornit-o și pe care cu toții-l știm că sfârșește în prăpăstie.

Pentrucă asemenea unui trup greu bolnav statul are astăzi nevoie de medicamente tari — eroice. Adică de reforme radicale. E nevoie astăzi de o operație grea, dureroasă! Și periculoasă desigur. Dar singura salvatoare în ceasul ce-l trăim.

Stârpirea venalității și corupției, deparazitarea de elementul străin ce amenință să ne sufoce, anihilarea acțiunei dezastruoase a trusturilor, stăvilirea operei nefaste a politicianismului în administrație, biserică și armată și — punct capital — pedepsirea exemplară și imediată a celor îmbogățiți din visteria țării — iată câteva din reformele devenite astăzi imperios necesare, câteva din reformele de-a căror realizare depinde astăzi existența întregii națiuni!

Reforme aparent simple într'o înșiruire sumară dar totuș imposibil de realizat în actuala formă de guvernământ.

Pentrucă nici un partid politic oricât de tare, de unitar sau de abil condus ar fi nu va putea încerca să realizeze nici una din reformele pomenite mai sus fără a-și iscăli propria sa sentință.

Tot ce pot face și de altfel tot ce-au putut face până astăzi oricare dintre partidele politice este să agite opinia, să trâmbițeze în opoziție cele mai strajnice și cutezătoare reforme iar odată venite la cârmă să-și lepede masca și să recurgă la soluții parțiale, ineficace, asemenea unor petece cu cari se câr-

(Continuare în pag. II-a)

Naționalism și cuzism

de Mihail Polihroniade

Confuziile, atât teoretice cât și practice, sunt întotdeauna vătămătoare. Efortul nu este rodnic decât atunci când e precis delimitat. Totuși nimic nu-i mai comun decât confuzia și deci nimic mai necesar decât risipirea ei.

Iată dece socotim că o delimitare precisă între naționalism și cuzism trebue făcută. Presimt că cititorul, mai ales dacă e tânăr și dacă trăește în mediu universitar, începe să aibă unele nedumeriri.

A fi cuzist nu înseamnă a fi naționalist? Naționalismul și cuzismul nu trebue să se confunde în România, unde hotărât că există o problemă semită de o covârșitoare importanță?

Iată confuzia!

Cuzismul diferă de naționalism prin două lipsuri esențiale: 1) este lipsit de o viziune organică, unitară și totalitară, ca să întrebuințăm o expresie fascistă, a națiunei; 2) este lipsit de o înțelegere realistă a lucrurilor.

Dar mai diferă de naționalism și printr'un plus inutil, o adevărată necesitate metafizică de a dovedi că tot ce este rău în lume se datorește evreilor.

Aceste lipsuri și plusuri combinate dau cuzismului un aspect caricatural, iar cuziștilor o atitudine de hipnotizați, de maniaci.

Asta nu înseamnă că pericolul semit nu există. Că România n'are o necesitate vitală de a rezolvi cât mai neîntârziat problema semită.

Dar arealismul, puerilitatea și îngustimea de vederi a cuzismului, nu poate duce la rezolvirea ei.

Cuzism înseamnă o atitudine defensivă, de apărare, de negație spre diferență de atitudinea naționalistă de elan, de ofensivă, de creație.

Vedeți e ridicol, la noi în România de [illegible], să crezi că vei pune ordine în finanțe, vei desființa frauda, vei liniști pe unguri, vei garanta frontierile noastre rezolvind numai problema evreiască.

Acest arealism antisemit este cauza ineficienței mișcărei cuziste.

Cercetați care sunt rezultatele practice ale activității d-lui A. C. Cuza. Patruzeci de ani de luptă, de risipă de inteligență, de vervă, de talent spre a ajunge la ce?

Acum patruzeci de ani România n'avea nici pe sfert atâți evrei ca astăzi, iar aceștia n'aveau nici a mia parte din drepturile și mai ales din puterea pe care o au astăzi.

După patruzeci de ani de antisemitism, după ce d. A. C. Cuza a dovedit negru pe alb că Isus a fost arian, că evreii sunt sifilitici și că Talmudul e criminal, evreii sunt astăzi stăpânii vieții economice românești, au la dispoziție o presă formidabilă și au în parlament cam tot atâți, sau mai mulți, reprezentanți ca d. A. C. Cuza.

Și era firesc ca d. A. C. Cuza și antisemitismul său, să ajungă aci. In timp ce lumea întreagă se transforma, trecea prin grozava încercare a războiului, suferea asaltul revoluțiilor și al dictaturilor, d. A. C. Cuza, omul de talent și de caracter, cufundat în hipnoză, nu făcea decât să repete: „Jos Jidanii! Jos Jidanii!"

Arealismul său este atât de organic, încât acum câteva luni,

(Continuare în pag. V-a)

Paradisul roșu Desemn de Gh. Zlotescu

Situația intelectualilor

— Urmare din pagina 1 —

menii de acțiune este aceia dintre funcțiune și finalitate.

Mobilitatea intelectuală îngădue ca seismograful spiritual să inregistreze trepidațiile cerebralității, transcriindu-le in scheme și indicații normative. Iată incă odată de unde purcede anarhia inteligenții: din aceastá fluctuație funciară, care recunoaste in fiecare idee o manifestare a rațiunei.

Acțiunea practică străpunge realitatea, și dinamizată de un finalism interior se integrează in substanța unui fapt concret. Intelectul este un scop in sine. Nu el ne servește pe noi, ci noi pe el. Fie că îl concepem ca unitate materială — monism — sau ca sinteză spirituală — spiritualism — finalismul lui in ultimă analiză tot la el insuși se reduce .Contorsionată asupra ei insăși in chinurile apoplectice ale raționalismului, jukarea intelectuală este neputincioasă. Să mi se arate o singură idee, care nu-și află altă idee, cu perfecte indreptățiri logice. O singură idee, care să nu-și anihileze valoarea și să nu-și contrazică existența. Dar luați orice fapt implinit, și veți afla in el un puternic indemn către dăinuire, o afirmare ce se impotrivește oricărei alterațiuni. Faptul este viață, și ideele microbul dizolvant. Să ni se arate un singur intelectual care gândește la fel cu celălalt! Imitația, este lipsă de personalitate. Sincronismul, suspectat de plagiat. Adeziunea, abdicare voită dela prerogativele exclusive ale eului psihologic și moral.

Dar oameni care lucrează in sensul aceluiaș finalism? O pragmatică a acțiunei comune există intr'adevăr. O mișcare revoluționară, mitul unei greve, un tumult popular, involburarea colectivă a maselor, ritmul sacadat al unei minorități organizate, ofensiva unei mișcări politice, Dar războiul? Elanul vital care dinamizează prin contagiune, eroismul sublim!

Intelectuali cu ceasloavele și artificiile voastre raționale, ați rămas departe in urmă, boscorodind neputincioși pe file care se vor spulbera in vântul epicei desfășurări a voințelor organizate. Inteligența in mijlocul fluidului de voințe ritmate de mitul unei convingeri, intervenția intelectualului și a inteligenții in succesunea acestor momente presupune o regăsire de sine, o revenire asupra ta însăți, o estompare a firei pentru a urma jocul nesigur și artificial al gândului, o derogare și o rătăcire totodată. Nu vă faceți iluzii! Dacă nu v'ați găsit axa ideologiei voastre fixându-vă în realitate, dacă ați teoretizat predispoziții temperamentale, subiective, rolul vostru nu poate fi decât subaltern. Și acțiunea voastră tot subalternă va fi, dacă nu v'ați lepădat de demonul rațiunei suverane care vă năucește mințile și vă indeamnă la cele mai rușinoase compromisuri. Priviți la marșul concentric al naționalismului și nu credeți că voi, care molfăiți cu dinți de lapte, idei, doctrine și ideologii abstracte, personale și utopice, veți putea împiedeca impetuozitatea voinței. Ideile voastre, v'au inmormântat in cimitirul aventurii și al compromisului! Bursa valorilor intelectuale unde se vând convingeri și ideologii pentru situații politice și ranguri sociale, s'a prăbușit ca o tarabă imundă imbrâncită de pumnul salutar al rectitudinei morale!

Nihil sine intellectu! O neinsemnată inscripție pe o firmă care nu mai adună clienți. Și dacă, in unii dintre voi, substratul moral și afectiv nu s'a epuizat in intregime, ascultați chemarea noastră: pogorâți-vă din turnul de fildeș unde ați robit grandoarei intelectuale, și regăsindu-vă axa ideologică implântată in realitate cristalizați in jurul ei toate elementele inteligenții voastre! Difuzați naționalismul in toate domeniile de activitate socială, faceți o profundă revoluție morală care să valorifice virtualitățile etnice ridicându-le pe un plan anterior celorlalte valori economice, politice sau intelectuale.

Revoluționați-vă gândul și lepădați sgura atotputerniciei intelectuale care vă secvestrează intr'o carapace impermeabilă tumultului dinafară. Veți avea o situațiune — subalternă acțiunei practice, dar infinit superioară robiei de până acum!

NICOLAE ROȘU

Soluția crizei?

— Continuare din pag. 1 —

peste o haină veche și uzată care a doua zi va crăpa alături.

Pentru orice partid — nu numai dela noi dar din orice țară cu regim democratic — a lovi in interesele trusturilor sau băncilor insemnează a renunța la orice subvenție, însemnează a se sinucide. Pentru nimeni nu mai este astăzi un secret că oricare dintre partide este alimentat in anii grei de opoziție și in lupta electorală care costă zeci de milioane de o bancă sau de un grup de capitaluri care in schimbul stipendiilor indispensabile va impune o anumită politică dictată de interese sale.

Iată o primă imposibilitate.

In al doilea rând care va fi șeful de grupare atât de cutezător care să incerce pedepsirea hoților și stârpirea venalității când primii pe cari ar trebui să-i trimeată in fața instanțelor sunt chiar tovarășii săi de luptă proprii săi soldați? Desigur—nici unul!

Dar chiar de-am admite cazul—desigur imaginar—că s'ar găsi printr'o minune un partid condus de o personalitate excepțională, animat de un spirit superior de jertfă care ar avea curajul marilor reforme chiar și atunci rezultatul ar fi nul. Pentrucă marile reforme mai cer incă ceva: timp. Ceeace inseamnă permanență in conducere. Și oricare din reformele numite vor aduce — in primul moment — pierderea popularității prin faptul că ele vor lovi în acele categorii cari pot—prin situația lor să influențeze asupra opiniei publice. Asupra unei opinii și-a unei masse nepregătite și neințelegătoare care la prima ocazie se va pronunța desigur contra.

Și votul ei, in statul nostru democratic in care numărul și incompetența decid, insemnează sentința de condamnare. Și inutilitatea sacrificiului.

Dar s'ar putea intâmpla ca partidul imaginat să aibă totuș indrăzneala și să nesocotească dorința masselor bazat pe sprijinul celuilalt factor constituțional — monarhul. Atunci urmările vor fi cu atât mai grave pentrucă este știut că in toate statele in cari dictaturile au suprimat libertățile democratice fără să încerce a le inlocui cu nimic, săgeata impopularității a atins cu aceeaș lovitură atât pe sfetnici cât și pe monarh.

Pentruca vre-una din reformele cari se cer astăzi să fie nu numai posibile dar și eficace întregul edificiu actual trebue inlocuit. Dela prima piatră a temeliei. Această primă piatră se chiamă democrație. Și in nici un caz un partid politic care s'a născut și desvoltat ca un exponent al acestui regim nu poate fi chemat să opereze marea racilă. Ar opera pe propriul său trup. Cum durerile ar fi prea crâncene lucrul e cu neputință!

Deaceea munca grea și eroică a marilor reforme de cari Statul românesc are astăzi nevoe ca o condiție esențială de viață nu va putea reveni decât acelei mișcări care va crește singură ca o reacțiune și o negare a statului democratic, acelei mișcări de mână tare care va avea curajul să-și asume răspunderea permanenței in conducere refuzând in acțiunea sa controlul masselor amorfe și incompetente. Voința massei va decide numai in acele chestiuni în cari nevoile și ocupațiile i-a dat deprinderea și ințelegerea.

Iată de ce și ploaia edițiilor speciale și strigătele țigănușilor cari vestiau căderea sau remanierea guvernului pe cei puțini —pe cei cari știu și pot să vadă —i-a intristat.

Dar ințelegerea resemnată nu mai este astăzi suficientă. Ceasul greu de astăzi cere hotărire! Și acțiune! Până nu este prea târziu.

Ioan Victor Vojen

Problema minoritară în România

de Zyrax

Una dintre cele mai importante probleme politice din viața contemporană a statului românesc este desigur problema minoritară. Și nu e nici o mirare că partidele politice care ne-au guvernat, ca și acelea care speră să ne guverneze, au privit și privesc și această problemă nu in cadrul preocupărilor de politică națională româneasă, ci exclusiv in cadrul preocupărilor și intereselor electorale: Vina e desigur și a oamenilor, care n'au știut să se ridice la o concepție superioară, dar in mare măsură este a sistemului, care pune in loc de frunte electoralul, trecând naționalul pe un plan cu totul secundar, sau eliminându-l cu desăvârșire. Aceasta nu inseamnă dealtfel deloc că partidele politice „românești“ s'au dezinteresat de problema minoritară, ci numai că au falsificat premizele și concluziile naturale, ale acestei capitale probleme, transformând-o intr'una electorală ce poate fi speculată și folosită in toate ocaziile și mai ales cu prilejul alegerilor: nici un partid românesc, fiind chiar la guvern, nu s'a sfiit să trateze și să inchee pacte electorale cu diferitele minorități. Iar aceste pacte au fost încheiate chiar cu acele minorități a căror atitudine constantă este cu totul dușmănoasă ideii statului unitar și național românesc (vezi minoritatea maghiară).

Vom privi deci pe scurt in rândurile ce urmează unele dintre aspectele problemei minoritare din România, considerată insă nu din punct de vedere al efemerului electoral, ci din punct de vedere al permanentului românesc național. Și fiindcă acest permanent românesc sintetizat acum in ideia de stat național românesc este axa tuturor problemelor politice românești, nu e nici o indoială că și clasificarea minorităților din România trebue făcută având in vedere in primul rând atitudinea lor față de ideia de stat național românesc. Bine ințeles nu numai atitudinea aparentă, care de multe ori este inșelătoare, ci atitudinea de fond care rezultă din principalele manifestări politice ale acestor minorități.

Acest punct de vedere — singurul valabil pentru noi— ne duce din primul moment la impărțirea minorităților din România in trei grupe:

I. In prima grupă intră minoritățile care privesc formația politică actuală a statului românesc cu o vădită dușmănie, dorind o schimbare și chiar o răsturnare cât mai grabnică și mai radicală: sunt minoritățile revizioniste, cu ochii mereu ațintiți peste graniță, la connaționalii rămași in țările vecine — al căror exponent principal este desigur minoritatea maghiară și alături de care pot fi așezate pe bună dreptate minoritățile: ucraintană, bulgară și rusă.

II. A doua grupă o formează minoritățile care nu manifestă o atitudine dușmănoasă, ci una de expectativă favorabilă și chiar de colaborare: dintre acestea cea mai însemnată este desigur, nu numai din punct de vedere numeric, ci și din punct de vedere cultural și economic, minoritatea germană (Sașii și Șvabii), căreia îi pot fi alăturate minoritățile polonă, slovacă și celelalte care chiar prin numărul lor extrem de redus nu reprezintă și nu pot reprezenta un pericol pentru statul național românesc.

III. Rămâne, pentru a treia și ultima grupă, minoritatea jidovească, cea care ocupă o poziție specială, mult mai complexă, nu numai prin numărul tot mai covârșitor și prin faptul că a devenit aproape stăpâna exclusivă a industriei și mai ales a comerțului românesc, dar și prin tendința de acaparare a tuturor profesiunilor liberale cu care — sub actualul regim politic electoral — va ajunge curând la posturile de conducere ale țării. La aceasta se adaugă in chip evident faptul că minoritatea jidovească în marea ei majoritate se arată fățiș ostilă statului național românesc: Jidanii din Transilvania se simt alături de Unguri și își insușesc aceleași puncte de vedere revizioniste; jidanii din Basarabia suspină după dominația rusească, ei fiind de fapt acei cari prin presa de limbă rusă și prin celelalte manifestări dau încă și astăzi un aspect rusesc vieții orașelor basarabene. Dacă mai adăugăm și faptul că toți jidanii din toată România militează sau impărtășesc „ideile“ de stânga extremă, dezagregante, mergând foarte adesea până la comunismul complotist, ințelegem de ce această minoritate este cea mai primejdioasă pentru statul românesc și dece, fără eliminarea ei treptată, dar până la urmă totală, nu se poate socoti rezolvată complexa problemă pe care o pune.

Punctul de vedere interesat și cel special electoral al politicienilor noștri i-a pus insă in imposibilitate să vadă acest adevărat aspect al problemei minoritare. De aceia nu s'au gândit la soluțiile de ordin politic prin care minoritățile dușmane să fie făcute inofensive și readuse la realitate, prin care cele principial favorabile să fie atrase către noi, iar problema minorității jidovești să capete un început de rezolvare (primul pas: „numerus clausus“, general aplicat in toate domeniile). In schimb, pe lângă pactele de care am amintit la inceputul acestor însemnări, unele dintre partide s'au gândit chiar la un „statut minoritar“ in care să se cuprindă toate drepturile minorităților; nu poate fi insă o mai mare greșală politică, căci atâta vreme cât Constituția garantează tuturor minorităților aceleași drepturi ca și nouă Românilor, la ce-ar mai putea sluji un statut minoritar, decât la stabilirea legală a unor privilegii pe care și așa, de fapt, minoritarii le au? Iar acel subsecretariat de Stat al Minorităților, al cărui rost trebuia să fie de studiere temeinică a problemei minoritare și a soluțiilor necesare, a fost transformat de titularul ei intr'un simplu birou pentru recomandarea tuturor petițiilor de minoritari.

Se impune deci cât de curând o drastică rechemare la realitate a minorității maghiare, prin reprimarea severă a tuturor manifestărilor ostile, care — din pricina proverbialei dar vinovatei toleranțe românești — au luat în ultimul timp o desvoltare și o intensitate tot mai mare. Trebue cât de curând transformat in realitate legală deziderațul exprimat de către studențimea românească, cu o perseverență decenală ce o onorează: numerus clausus pentru minoritatea jidovească. In acelaș timp oficialitatea noastră trebue să intervină cu toată energia pentru a face să inceteze acțiunea de desnaționalizare pe care o duc acum ungurii, cu ajutorul bisericii și a școlii confesionale, asupra Șvabilor din Banat și mai ales din Satul Mare și asupra Românilor năpăstuiți din Secuime. Ceiace s'a putut face sub dominația ungară, nu se poate continua sub egida autorității românești. Iar in acest fel minoritatea germană poate căpăta o dovadă evidentă de spiritul in care statul național românesc ințelege să trateze minoritățile loiale —făcând o diferențiere absolut necesară, dictată de insuși imperativul existenții statului românesc în actuala formă teritorială.

Zyrax.

Lumea Nouă

A apărut n-rul 1, anul al II-lea al documentatei reviste „Lumea Nouă“, de sub direcția d-lui Mihail Manoilescu. Debutează cu un articol-studiu al d-lui prof. dr. Franges dela Zagreb, tratând despre „Viitorul economic al statelor europene“. Urmează: „Naționalismul nostru“ de d. Mihail Manoilescu. Apoi: „America sau Europa?“ de d. Cristian Petrescu; „Programul economic și financiar al național-socialismului german“ de d. Ion Grigorescu, în care d-sa analizează cu deosebită pătrundere toate punctele din programul financiar hitlerist; „Triste pendantisme ale educației“ de d-na Elena Manoilescu; „Discuții asupra Statului corporativ“ de d. Mihail Zaharia, precum și un bogat material informativ, statistic, recenzii, etc., etc.

O revistă cu adevărat serioasă, occidentală.

ECONOMIA DIRIJATA?

de Vasile Matei

Criza economică din ultimii trei ani, care bântue in toate țările cu regim capitalist a adus in discuție și problemele economiei dirijate. Țările in care se pun cu mai multă acuitate aceste porbleme sint țările industrializate la maximum și in care intreaga viață economică e clădită pe principiile sistemului capitalist.

Statele civilizate in ultimii 150 de ani s'au format și consolidat economicește in cadrele create de capitalism. Economia care s'a desvoltat a fost o economie din ce in ce mai capitalistă. Producția industrială, grație invențiunilor tehnice, diviziunii muncii și concentrării mijloacelor de producțiune in mâinile unui răstrâns grup de intreprinzători, a căpătat un ritm trepidant ajungând la proporții monstruoase. Repartiția veniturilor in sistemul capitalist făcându-se de către deținătorii mijloacelor de producțiune, cea mai mare parte a fost afectată creării de noi industrii și investiții in vederea unei producțiuni mai sporite, rezultând de aici un ritm mult mai lent a creșterei puterii de consumație a maselor, cari astfel nu mai pot cumpăra și consuma intreaga cantitate de bunuri pe cari le produc. Din acest dezechilibru dintre producție și consumație, care a mers mereu accentuându-se, au rezultat frecventele crize din ultima sută de ani; culminând in cea actuală care a cuprins intreaga economie mondială, sguduind și primejduind intregul edificiu capitalist.

Capitalismul nu mai poate dăinui de oarece cadrele sale, actuale rigide și stâmte nu mai pot da de lucru și deci hrăni 30 milioane de lucrători din cei 180 milioane cifră la care se ridică populația activă a globului. Și când se constată la o cât de sumară analiză a situației economice mondiale, că ceeace lipsește omenirii nu sunt mijloacele de subsistență (lumea capitalistă suferă de o criză de supraproducție) ci o bună și chibzuită repartiție a lor, decurge imediat necesitatea unei economii dirijate. Criza economică nu rezidă in greutatea producerii de bunuri cari să asigure o rentabilitate suficientă deținătorilor de capitaluri, — deoarece din punctul de vedere al totalității producătorilor ea nu prezintă decât o minimă importanță, — ci in găsirea unei juste distribuții a muncii interesată la producerea de bunuri și a unei repartiții a bunurilor produse care să asigure propășirea civilizației și a culturii. Capitalismul a fost și este un prodigios producător de bunuri, dar, din cauza individualismului său, e un prost distribuitor de venituri, in înțelesul că totalitatea veniturilor cari suna aferente consumației nu pot absorbi intreaga cantitate de bunuri produse.

Școala liberalsmului economic e aceea care a construit edificiul teoretic al capitalismului. Fundamentul acestei teoriei economice stă in felul cum înțelege conceputul de valoare. Restul intregului edificiu teoretic e o consecință riguros logică di nacest concept. Valoarea e considerată ca raportul intre două sau mai multe bunuri sau servicii. Urmează ca valoarea atribuită unui bun nu e o calitate constantă ci putând varia, independent de ceeace s'a incorporat in el pentru a fi produs. Deci valoarea un atribut relativ și aleatoriu al bunurilor și serviciilor, va fi determinată numai de echilibrul care se stabilește pe piață intre cerere și ofertă. Din putința de a influența asupra valorii variabile pe care o putem realiza pentru un bun produs, indiferent decât a costat producerea lui, urmează inevitabil dorința de a realiza un profit cât mai mare pentru producător, generatoare a hipertrofiei mijloacelor de producțiune. Producătorul in capitalism își studiază amănunțit, orice posibilitate care ar aduce o creștere a producției și a prețului de cost, dar nu organizează de loc și posibilitatea de consum a bunurilor produse. Factorul activ in societatea capitalistă il constitue individul, considerat ca intreprinzător, mânat in activitatea sa frenetică de egoismul individual, concretizat economicește in posibilitatea nelimitată a unui câștig bănesc. Coordonarea și organizarea activităților individuale e lăsată in seama „legilor economice", legi mecanice și naturale, care ar lucra tot așa de prompt și precis ca orice lege naturală, gravitațiunea de pildă. In jocul acestor legi intervențița omului e extrem de redusă. In special rostul Statului se rezumă numai in păstrarea libertăți de acțiune a indivizilor, cari contractează in mod absolut liber de orice constrângere, in afară de cea a legilor economice. Deci in acest sistem economic capitalismul individul este cheia de boltă, trecând înaintea ori cărei alte considerațiuni, situație concretizată prin o serie intreagă de „libertăți individuale".

In fața școalei liberale se ridică școlile socialiste și după cari și colectivistă, valoarea unui bun, e un atribut constant, și măsuratul prin cantitatea de muncă incorporată in el.

Deci valoarea unui lucru sau serviciu nu mai e ceva variabil și aleatoriu. Munca individuală, privită prin prisma criteriilor colective — activitatea lucrătorului trebue să-și asgure existența sa și a familiei sale — va determina și schimbul bunurilor. Activitatea tuturor factorilor productivi trebue astfel îndrumată in cât lucrurile produse să-și facă un cât mai just echilibru cu nevoile colectivității, astfel in cât să se asigure o propășire generală in domeniul material și spiritual, prin ridicarea continuă a standardului de viață. Sistemele colectiviste promonează primetul colectivității asupra individului, pe care il organizează și încadrează după necesități și scopuri generale.

Corespondențele acestor două sisteme economice in domeniul speculativ filozofic le găsim in concepția lumii păgâne (sistemul colectiv) și in concepția lumii judeo-crestine (sistemul liberal).

Societăți organizate pe baze principiului de autoritate și de anihilare a individului in fața colectivității au fost vechile cetăți grecești de splendidă cultură, prestigiosul imperiu roman care a rămas un exemplu neegalat de organizare statală prin subordonată economie medievală sprijinită pe cei doi piloni, unul social — feudalismul altul de organizare a producției — bresiele. Țările capitaliste ale Europei și Americei sânt cele cari s'au organizat după principiile școalei liberalismului economic.

Din mijlocul societății capitaliste s'au ivit critici cari au recunoscut că o producție frenetică și haotică care nu-și poate găsi debușee duce la anarhie și minarea intregului sistem, prin inlăturarea unei imense părți a populației muncitoare dela o activitate care să-i asigure hrana. Se recunoaște că a lăsa ca schimbul să fie determinat numai de legea cererii și a ofertii nu e o faptă prea cuminte, deoarece această lege „naturală" nu mai funcționeaă normal, talerul ofertei fiind așa de supra încărcat in cât oricâtă bunăvoință ar avea talerul cererii — continuu supus la o intensă hemoragie care transfuze sânge dădător de puteri producției, prin noi investiri — nu poate să-l aducă in poziție de echilibru.

Soluția! E tot așa de imprudent insă ca să lași intregii colectivități dreptul de a repartiza și organiza producția și consumul! Singurii cari sint interesați intr'un mod superlativ in găsirea unui echilibru ar fi producătorii. Deci trebue ca producătorii ă se concentreze intre ei — de aici numele de „economie concentrată" — pentru a determina cuantumul și felul producțiunilor, de a fixa schimbul și scurgerea lor determinând in felul acesta și consumația. Pentru a menține și aduce la îndeplinire hotărîrile producătorilor concentrați statul e invitat a veni cu taxe vamale, prohibiri, contingentări și legiuiri cu caracter economic cari să realizeze echilibrul preconizat și cerut de domnii deținători ai mijloacelor de producțiune. Și deoarece statele burghezo-capitaliste sint in dependența acestor formidabile organizațiuni de producători cari se numesc trusturi, concernuri, carteluri internaționale injoncțiunile lor sint ascultate și duc la o completă nesocotire a intereselor consumatorilor.

Economia concertată care are mulți adepți in Franța, America, mai puțini in Germania, destul de numeroși la noi, vrea să fie un compromis intre liberalism și socialism, realizând un „socialism al bogaților" după fericita expresie a lui Yves Guyot, deoarece prin subvențiunile și protecționismul pe care le cer dela Stat elimină legea cererii și a ofertii, trecând riscurile asupra colectivității. Economia concertată prezintă diferite aspetce, dela simple și sporadice intervenții vamale și fiscale cerute statului, trecând prin forma cooperației pentru a ajunge la o ințelegere generală nitre producători. Scopul imediat al unei economii concertate este de a ajunge la un echilibru al producțiilor, considerând că nivelul constant și optim al prețurilor și salariilor urmează ca o consecință a regularizării producțiunii.

Printre țările cu regim capitalist avansat care e propice unei organizări economice pe principii etatisto-colectiviste un loc aparte il ocupă Germania. Spiritul german a fost totdeauna inchinat de a se șterge, de a se eclipsa in fața colectivității, ale cărei patente și virtuții le-a upsraevaluat totdeauna cu foarte mare ușurință. In vremea Renașterii și până in mijlocul escolului al 19 orașele germane constituite in diverse ligi, nobilii latifundiari, prinții germani precum și micile stătulețe erau drect intereaste in producerea și schimbul bunurilor. Societățile maritime, exploatările miniere, instituțiunile de credt, diversele industrii și ramuri de comerț erau in mare parte in stăpânirea unei autorități oarecare — municipale, nobiliare, statele — interesând in felul acesta o colectivitate mai mare sau mai mică.

Războiul mondial care a izolat Germania și a supus-o unui efort formidabil a cerut intervenția și ametescul Statului in toate funcțiunile sociale, pe cari le-a obligat să răspundă unui singur scop care trebuia atins cu oricâte sacrificii: victoria. Și intreaga națiune germană intr'o incordare supremă a putut rezista unor forțe mult superioare. Dacă autoritatea statului nu ar fi fost suprema lege, care alt mobil făcând apel la numai interesul și conștiința individului ar fi ajuns la aceleași rezultate? Când o colectivitate dovedește — grație unei conduceri unitare și autoritare caer urmărește sălbatic un scop — că poate realiza infinit mai mult decât atunci când e lăsată la indemnul acelui sacru egoism individual, și când acest scop — victoria intr'un războiu injust și nebunește conceput — e însușit à coutre coeur de colectivitate, cu atât mai mult când intreaga colectivitate in mod constient, deliberat va adera la o dirijare a activității sale de către o elit ăconducătoare entuziastă și capabilă ,erealizările la cari se va ajunge vor depăși orice așteptări.

In timpul războiului mondial in Germania totul se realiza pe cale de autoritate, in vederea unui singur scop. In felul acesta s'a ajuns ca statul german să participe sau chiar să conducă singur intregi ramuri de producțiune și să hotărască asupra schimbului. In momentul de față 3/4 din creditul bancar e in mâinile statului; 60% din producția energiei electrice, ale companiilor și a locurilor de conducere din industria azotului, ale companiilor de navigațiune, ale șantierelor navale; acelaș lucru in exploatările miniere ale aramei, plumbului, aluminului; statul deține un quasi-monopol al comerțului de secară, alcool, porumb, orz. In Germania căile ferate au aparținut totdeauna in mod exclusiv puterii publice. Participarea statului se face intrând ca asociat de aici numele de „economie asociată" care se dă acestui fel de economie dirijată — in diferitele intreprinderi, deținând majoritatea acțiunilor și a locurilor de conducere. Aceste societăți, ale căror bilanțuri și rezultate nu sunt supuse controlului parlamentar, nu participă nici intr'un fel la bugetul statului. In felul acesta economia germană se indreaptă hotărit spre acel „socialism de stat" preconizat și inceput de Bismark și pentru care spiritul teutonic colectivist și gregar a dovedit totdeauna ințelegere și simpatie.

Chiar in Franța liberalismului integral, cum susțin ortodoxii teoreticieni ai capitalismului, ultimele măsuri luate de Stat la cererile insistente și presante ale producătorilor de vin și grâu — oficiul grâului și recentele legiuiri viticole — nu apar de cât tot ca o concesiune, inconștientă dealtfel, și o anticipare a unui sistem colectivist.

In Italia economia fascistă e o economie dirijată de către stat și integrată oficial in organizarea atributelor și prerogativele puterii publice. Corporațiile sunt un mijloc de a putul fascist e un stat socialist in torii pentru toți indivizii. Statea determina și controla producția și consumația, ele constituind cadre hotărîte și obligacare s'a păstrat proprietatea privată, pentru realul și salutarul său rol de stimulent, dar atributele sale au fost limitate pentru ca puterea centrală să poată oricând interveni și hotărî.

Statul fascist intervine cu energie in stehilirea unei anumite producțiuni, ținând seama de nevoile colectivității — cum a fost cu impresionanta bătălie a grâului — stabilește o anumită repartiție a veniturilor pentru a spori consumul maselor și a ridica standardul de viață. Această economie apare ca un sistem organizat, coordonat in vederea satisfacerii numai a necesități și scopuri colectiviste, individul fiind mijlocul prin cari ele se realizează.

Economia sovietică prin socializarea completă a tuturor lucrurilor și prin importanța covârșitoare pe care o dă scopurilor colectiviste constitue o economie complet dirijată. Intreaga activitate a U.R.S.S. e incadrată in plane dinainte elaborate și fixate pentru un număr de ani, acele planuri cincinale cari tind să transforme nitreaga structură a imensului imperiu dela răsărit.

Adversarii economiei dirijate aduc ca suprem argument neputința congenitală a actualului stat burghezo-capitalist de a-și asuma o atât de grea și complexă sarcină. Iar cine oare a susținut — ca actualul stat — fructul unui sistem de organizare a societății diametral opus scopurilor și nevoilor colectivității — e capabil să ia și să ducă la bun sfârșit o sarcină ca aceasta? Ni se argumentează că actualii conducătorii din toate țările cu regim burghez sunt venali, egoiști și neputincioși de a se ridica deasupra intereselor meschine de coterie politică sau de exploatare economică? Dar ei nu pot fi decât așa cum i-a crescut și educat școala liberalismului economic, concretizată ni organizarea capitalistă a statelor! Când conducătorii și oamenii de stat se improvizează dela o zi la alta prin iluzoria selecțiune a unui sufragiu universal, direct, egal și secret, cum putem oare pretinde ca *acești conducători* să se nihame la o sarcină așa de grea și mare, pentru care n'uau nici pregătirea tehnică și nici elanul sufletesc care să-i robească unui scop inalt trecând pe deasupra strâmtelor interese individuale?

In orice meserie se cere ucenicie indelungată și grea, dovedirea unei asimilări complete a tehnicei și a deprinderilor speciale cerute de atingerea unor anumite scopuri, pentru a putea pretinde un loc de conducere și răspundere. In orice activitate profesională condițiunile activare s'au irgreuiat enorm, pentru a te reliefa ca specialist in o cât de umilă activitate se cer muncă intensă și calități deosebite, numai pentru a ajunge conducător politic nu se cere o realizare care să depășească mijlocia și mediocritatea! Dece aceasta? Oare meseria de conducător de oameni e cea mai ușoară, cea mai accesibilă oricărui sărac cu duhul? Așa să fie? Nici când această părere nu-și va putea face loc in mintea echilibrată și in ințelegerea largă a oricărui profesionist, format la școala aspră a unei specializări serioase!

Ca o necesitate stringentă și ineluctabilă apare in fața actualei societăți formarea unei elite conducătoare, a cărei pregătire tehnică să nu lase nimic de dorit a cărei insufletire și dor de muncă să fie puse in slujba idealurilor celor mai inalte ale colectivității. Conducătorii unei țăir, mari sau mici, nu se pot improviza prin voințe nici a unui popor suveran și nici a unui rege din grația lui D-zeu. Și oameni de stat trebue a fi specialiști cu pregătire temeinică și cu o putere de ințelegere care să se ridice deasupra micilor și omeneștilor egoisme individuale.

Orice economie dirijată pentru a putea fi înfăptuită cere conducători pătrunși de insemnătatea și prioritatea interesului colectiv asupra celui individual, conducători a căror energie și pricepe s'ăse ridice la o înălțime de unde să le apară clar nevoile și dorințele colectivității. In felul acesta problema se deplasează, pentru inceput, din planul economic in planul politic. Crearea unei elite conducătoare capabilă de a ințelege sensul civilizației și culturii mondiale, de a face asimilate de spiritul poporulu român tendințele universale și viabile ale actualei frământări sociale și politice, păstrând in aceluș timp tot ceeace aduce o notă de originalitate ca manifestare specific românească, e problema zilei de față.

Vom face o analiză a condițiunilor in care se găsește România, atât din punct de vedere economic cât și politic, pentru a realiza o economie dirijată pe baze statale.

Vasile Matei

Muncitorești

Cele ce se petrec cu muncitorii din Brăila a umplut de revoltă inimile tuturor românilor.

La uzinele „Goldenberg" (succesor d. Iacobsohn), toți muncitorii români cari au aderat la mișcările naționaliste sunt concediați sub diferite motive și înlocuiți cu lucrători străini cari sunt angajați în cele mai bune condiții deși cu toți aduc virusul comunismului.

Biroul muncii local — departe de-a lua măsuri și-a interveni în favoarea muncitorilor români — tolerează această stare de lucruri.

Astfel după ce jumătate din muncitorii cari activează în mișcările naționaliste au fost definitiv îndepărtați dela lucru, restul au fost reprimiți în condițiuni cari le face cu neputință traiul cel mai mizerabil. Pe motiv c'au fost „pedepsiți" li s'au redus la jumătate orele și li se plătește o sumă ridicolă, 3 lei ora; pentru muncile cele mai grele pe când străinilor în aceleași condițiuni li se plătește o sumă mult mai mare.

Revista presei

REPUBLICA CAMARAZILOR

Henry de Jouvenel a fost numit ambasador la Roma. Nu este noutate. Dar cu atât mai mult nu poate constitui o surpriză pentru noi, când citim în „La Nation", revista lui Louis Marin — devotat prieten al țării noastre, că cestorul camaraderiilor republicane, și-a propulsat dintr'odată 6 prieteni în posturi de îmbelșugat sinecurism. Întocmai ca și la noi. Democrația din toate țările suge din robinetul budgetului arginți noui pentru servicii derizorii. Informația nu poate fi desmințită. A apărut în „La Nation" dela 7 Ianuarie 1933...

MICA ANTANTĂ ȘI CEHOSLOVACIA

Jacques Bainville într'un articol din „L'Action Française", adresându-se d-lui Beneș, care în „Prager Presse" mărturisește temeri revizioniste susținute chiar de Franța, spune următoarele: „S'a ridicat glasul d-voastră de protestare când a fost vorba să se evacueze Mayența? Ați pus în gardă pe aliatul d-voastră? Vă plângeți de consecințe. V'ați împotrivit cauzelor?" *Iată o bună dojană pentru d. Beneș, — care știut cu abilități diplomatice să împartă interesele între mica antantă și Germania.*

Începe să se verifice nesinceritatea „amicilor" noștri, buni numai în trambulinele din politica externă.

SOCOTEALA ȚARANISTOFILĂ

„Țărănismul" — *revista d-lui I. Mihalache, se războește cu limbricii, cu necazurile și cu prostia.*

Oamenii dela țară, care citesc această foaie au putut auzi multe lucruri hazlii, dar și unele gogonate și perfide. Iată un exemplu: în ultimul număr, li se recomandă țăranilor să depue banii la Casa de Economii din București.

„Așa se strâng averile, așa se fac zestrele la fete. Așa au făcut oamenii din alte țări și au ajuns la bună stare, scăpând de sărăcie și necazuri".

Dar dacă unii dintre săteni — ca să fie mai siguri și-au depus economiile la Banca Marmorosch-Blank — unde în consiliul de administrație era și Madgearu și Iunian, etc., toți din crema țărănismului, cu ce au mai rămas?

De asta nu spune nimic „Țărănismul". Și țăranii prostiți de întreprinderea iudeo-democratică mai pot avea încredere în recomandarea „Țărănismului"? Să răspundă cine poate.

APREHENSIUNI WASSERMANN POZITIVE

Domnul de două ori Pavel, după ce și-a încasat chenzina dela Socor, după ce a iscălit în statele de leafă ale statului burghez o bună arvună la fața budgetului a pornit-o narcotizat de belșug pe cărarea comunistă. Iată-l profet în ultimul număr al „Stângei" o nouă mentalitate este în formație care aprehendează implacabil prezentul pentru toate crimele sale"... *Mi se pare că cel ce nu se mulțumește să fie o singură dată Pavel, a „aprehendat" oarecari spirocheți care-i dau ambiția să fie un condei cu degetele dela picioare și să gândească cu șira spinării?...*

Ascultați-i proza: „Ruajele statelor sunt disociate, schimbul oprit, beati posidentes de odinioară intrați în panică. Europa oscilează turmentată de la dreapta la stânga, dela fascism la comunism, trântindu-se cu destinul".

Pavel iar Pavel, se luptă cu un condei de gelatină și se hărțuește cu reacțiunea. Copăcel bobocule, copăcel, nu-ți mai pierde vremea cu gazetăria, nu vezi că îți se împleticește limba și că îți se înoadă cuvintele de aprehesiuni fripturiste?...

„STÂNGA" CONTRA D-LUI GUSTI

„Stânga" *țărănistă, comunistă, antireacționară și firește semitistă, provoacă pe d. D. Gusti să fie consecvent cu cele ce a spus la Roma despre fascism punându-se în fruntea unui partid care să realizeze în România opera mussoliniană.*

Atacul stângei împotriva d-lui Gusti nu poate fi susținut pentrucă în foaia de suburbie a „Adevărului" *se sparcuește și Traian Herseni, asistentul eminentului sociolog. Până la urma urmei, ori se va sparge gașca, ori, careva ce din culisele „Adevărului" conduce „stânga", se va sborși la dânșii și lucrurile se vor împăca. Atunci, redactorii vor cufuri ismenele, ducele Gusti va răsufla liniștit, și „stânga" va merge mai departe.* „Dar până când c'oane Fănică vom suporta noi sgarda socoristă", *iată revolta ce nu încolțește deocamdată în aceste creere de ciulama.*

Axa, cuzismul și administrația

După cum am anunțat în numărul trecut al revistei noastre, gruparea „Axei" și-a început conferințele pentru răspândirea ideilor sale și stabilirea unor legături cât mai strânse între cei din generația tânără în orașele de provincie. Primele conferințe au avut loc în Alexandria, Roșiorii de Vede și Turnu-Măgurele. A vorbit d. Ioan Victor Vojen despre: „Rostul și orientarea politică a tinerei generații. Ciclul a fost plin de peripeții și incidente fapt ce a contribuit mult să intereseze publicul local și să mărească astfel curentul și acțiunea conferințelor noastre.

Astfel în Alexandria, în momentul când vorbitorul nostru încerca să lămurească — bazat pe textul categoric al declarațiilor la mesaj — diferențele între mișcările naționaliste dela noi L. A. N. C. și Garda de fier, d. dr. Trifu, șeful organizației cuziste din acel județ, a început împreună cu câțiva din belicoșii săi însoțitori să întrerupă și să vociferezе, încercând să zădărnicească efectul celor susținute de conferențiar.

Dar blajinul public alexandrian, iritat probabil de eleganța intervenției precum și de mentalitatea de un nivel atât de ridicat a fanaticilor politicianiști al L.A.N.C.-ului local, care confundau desigur o conferință cu o întrunire publică — și-a exprimat dorința să asculte pe vorbitor până la sfârșit.

Scrisorile de simpatie trimise redacției noastre precum și interesul pe care unii din intelectualii din localitate l-au arătat pentru ideile expuse de noi, ne dovedește că nu toți cei din Alexandria și județ împărtășesc maniera atât de occidentală a L.A.N.C.-ului!

Din parte-ne nu putem decât să mulțumim d-lui dr. Trifu care prin felul cum înțelege să activeze n'a făcut decât să ajute — într'un chip ce-i drept cu totul original — acțiunei și scopului ce ne-am propus.

Credem de asemenea că întâmplarea de mai sus poate servi drept cea mai bună informație tuturor celor cari nu erau încă perfect edificați asupra mentalității și felului de a acționa a celor din L.A.N.C.

Dacă la Roșiori totul a decurs în liniște, la Turnu-Măgurele însă urmările conferințelor noastre au fost și mai surprinzătoare! Redactorul nostru a fost poftit a doua zi foarte „discret" la poliție. I s'a luat un mic interogatoriu, apoi a fost invitat să viziteze pe d. prefect.

D. prefect Tuliu, care era profund indignat de cutezanța vorbitorului ce îndrăznise să atace chiar pe teritoriul supus ascultării sale, binefacerile democrației și opera blagoslovită a partidelor politice dela noi.

Domnul prefect, deși dotat de natură cu o aparentă calmă și binevoitoare, s'a arătat a fi foarte iute la mânie! Acuzațiile au curs potop pe capul vorbitorului nostru și cele mai tari învinuiri n'au fost precupețite: — „anarhie! îndemn la rebeliune! acțiune revoluționară! etc.! etc!.'

Discuția ce a urmat și pe care regretăm că lipsa de spațiu nu ne permite s'o publicăm pe larg, a fost într'adevăr savuroasă! Ea ne-a dat ocazia, desigur unică, de a cunoaște concepțiile politice ale unui domn prefect din România-Mare în anul de grație una mie nouă sute treizeci și trei.

Pentru noi toate aceste întâmplări au fost dovada netăgăduită că ideile și crezul pentru care luptăm au găsit în inimile tinere și ale tuturor celor neotrăviți încă de politicianismul meschin — înțelegerea întreagă, — șică au sădit prin puterea adevărului lor în cei cari astăzi profită după urma unui regim care moare și căruia lupta noastră îi va grăbi sfârșitul, — spaima zilelor de mâine și a statului de mâine, în care conducerea va fi încredințată numai celor cari știu să jertfească în locul celor cari astăzi nu înțeleg decât să profite! De aceea își pierd cumpătul!

AXA

Caracterul apolitic al parlamentarismului

de Ștefan C. Zănescu

Pentru un cercetător obiectiv al elementelor cari formează statul român, va fi ușor să observe că ceeace constitue propriu zis politicul — adică acțiunea imediată pentru înlăturarea unei eventuale stări sociale anormale în viața statului, — are un caracter apolitic.

Să precizăm.

Am zis că prin politic înțelegem acțiune imediată pentru asigurarea unei evoluții normale a statului. Realizare, faptă. Întru atâta se justifică existența politică a unui stat. Și întru atâta el poate dăinui. Când zicem stat român de exemplu, înțelegem acțiunea politică — adică politicul — polarizând interesele sociale ale cetățenilor cari formează societatea românească în vederea asigurării existenții acestui stat. Deci statul român, ca ori și care altul de altfel trebue să fie un stat eminamente politic.

Bazându-se pe un substrat democrat și individualist, statul român prezintă aspectul anacronic al unei sinteze artificiale între ceeace este, pe deoparte tradiție și realitate românească și pe de alta, importațiune străină, democrată și individualistă. Acest din urmă caracter tinde să eutropească primul element de bază al statului nostru.

Tradiția în forma statului român e reprezentată prin biserică, armată și școală; importațiunea străină, democrată, prin parlament și prin toate instituțiile cari derivă în mod necesar din acesta.

Deocamdată ne vom ocupa numai de parlamentarismul român.

Parlamentarismul român s'a născut dintr'o necesitate democrată, să-i spunem așa. El nu a fost determinat de o realitate, de necesitate, ci numai de împrejurări. Conjunctura era de așa natură încât pentru a putea intra în concertul celorlalte state moderne trebuia neapărat să creem instituția parlamentarismului.

Și am creiat-o!

Parlamentarismul englez — tipic în toată organizația politică a Europei — a determinat, prin revoluția franceză dela 1789 care însemna desvoltarea și desăvârșirea ideei democrate — prin faimoasele: libertate, egalitate și fraternitate — a determinat, am zis, închegarea societăților democrate pe bază parlamentară. Ideea de democrație — adică puterea poporului, acceptând semnificația etimologică, nu putea să fie mai bine realizată decât prin parlamentarism, care înseamnă, evident numai teoretic, voința națională, sentimentul popular.

Ecoul marei revoluții s'a resimțit și la noi. Generația revoluționară dela 1848, inspirată din ideile democrate ale marei revoluții, a pus bazele statului român democrat, prin parlamentarism. În felul acesta deveniam un stat modern. Și chiar un stat civilizat! Pentruca această instituție fundamental democrată să poată reprezenta consecvent ideea de democrație, trebue ca elementul de bază care creiază parlamentul propriu zis, să fie pur democrat. Altfel se artificializează însuși caracterul democrat al statului.

Pentru aceasta este nevoe de o lege electorală care să țină seama numai de o singură realitate: cetățenii statului. Legea electorală pentru a fi democrată și morală trebue să se bazeze pe principiul proporționalității pe județ, iar nu pe țară, așa cum e la noi. În felul acesta se mistifică ceeace în democrație se numește „voința națională".

La noi existența legii electorale, o draconică mixtură matematică a lui Tr. Lalescu, făcută după indicațiile lui Ionel Brătianu care pentru a putea guverna avea nevoe de majorități parlamentare compacte — dă posibilitatea artificială și amorală cu gruparea politică care a întrunit 40 la sută din sufragiile națiunei să poată beneficia de 60 la sută din numărul mandatelor. Adică gruparea care a câștigat 40 la sută din voturile pe țară primește în plus 50 la sută din totalul mandatelor de deputați. Partidul național-țărănesc care a întrunit în ultimile alegeri 40 la sută din voturi, i-a revenit 80 de mandate, rezultate din numărul voturilor raportate la procentajul pe țară, din cele 387 + 196, adică 50 la sută din totalitatea mandatelor cari îi reveneau prin lege și cari reprezintă ceeace se numește, tot democrat „zestrea guvernamentală" sau „prima majoritară".

Așadar constituirea parlamentului românesc se face pe baze lipsite de caracter democrat. Ceeace înseamnă că „aleșii națiunei" nu reprezintă „voința națională", care este artificializată. Dar nu aceasta interesează. Ceeace are importanță aci este felul cum se desfășură viața parlamentară. Prin ce se manifestă ea și întrucât contribue la politizarea statului român.

Caracteristica vieții parlamentare, în genere, este activitatea ei legislativă. Incontestabil că parlamentarismul mai înseamnă și discuții teoretice cu caracter politic, dar existența lui nu se justifică decât prin opera politică, legislativă pe care o înfăptuește.

Legea are prin definiție un caracter politic. Ea activează politic pentru a înlesni existența și progresul unui stat. Întrucât ea zăgăzuește dezechilibrul social întru atât ea se justifică politic. Din acest unghi de judecată, legea se situează pe acelaș plan cu politica.

Înlăturarea unei anomalii sociale, care prin caracterul ei anormal dezorientează viața socială prin dezechilibrul pe care-l provoacă, nu se poate înfăptui decât pe cale politică, prin lege. Deoarece pentru a putea progresa sau numai pentru a se putea menține static, viața socială trebue să fie într'un permanent echilibru între forțele cari o compun și care nu poate fi dat decât numai prin acțiunea legii. Deci eficacitatea politică a unei legi stă numai în înlăturarea eventualității dezechilibrului social, asigurând astfel echilibrul social. Eficacitatea nu stă și în recunoașterea de drept a unei stări anormale, care este la un moment dat, de fapt.

Aici intervine elementul abstract al viziunei politice. Prevederea — etimologic vorbind unei stări anormale și înlăturarea ei prin acțiunea legii constitue politicul în viața unui stat.

Numai prin viziunea omului politic care acționează prin lege se pot înlătura și mișcările sociale cari dau naștere la revolte și relevoluții influențând politic structura socială și primejduind chiar viitorul unei ordine sociale existente, concretizată într'o formă anumită de stat.

Parlamentul are un caracter politic numai întrucât prin acțiunea lui legislativă reglementează și asigură echilibrul între diversele forțe cari compun societatea, pe deoparte și statul, pe de alta. Dacă parlamentul prin instituțiile cari îi determină activitatea — diferitele ministere prin aplicarea și respectarea legilor asigură evoluția normală a statului — nu colucrează printr'o operă politic-legislativă atunci el nu-și atinge scopul.

Că așa stau lucrurile încercăm să o dovedim practic.

Problema împroprietăririi nu a devenit o realitate decât numai după ce s'au răsculat miile de țărani cerând dreptul lor la pământul pe cari l-au muncit milenar, ca robi. Numai în momentul când această problemă devenise un adevărat pericol social — pericol înlăturat temporal prin intervenția răsboiului și prin angajamentul solemn luat față de țară de regele Ferdinand — numai atunci s'a încercat rezolvarea ei. Oamenii noștri politici nu au avut viziunea politică de a o rezolva la vremea ei, ci au tergiversat-o până când ea a fost impusă de împrejurări. Împroprietărirea — fiindcă nu s'a făcut la vremea ei — s'a făcut peste oameni, impunându-se ca o necesitate socială primordială. Așa se explică dece exproprierea — care nu-i altceva decât o reformă revoluționară — nu a provocat perturbațiuni în clasa proprietarilor.

In acest caz opera parlamentului nu a fost o operă politică pentrucă dezechilibrul social exista, iar pericolul social amenința. Împroprietărirea țăranilor nu a fost așa dar o operă de viziune politică. Ea a fost numai formal o operă politică pentrucă fondul politic al problemei fusese depășit prevederilor oamenilor noștri politici prin acțiunea hotărîtoare a împrejurărilor.

Vom mai justifica afirmațiile noastre cu un singur exemplu: conversiunea.

Problema asanării datoriilor agricole atât de mult discutată nu a fost rezolvată definitiv nici până acum. Soluționarea ei a fost amânată, deși ea exista de fapt în raporturile dintre creditori și debitori. Starea de haos economic și financiar ca și lipsa de credit se explică în bună parte și prin neintervenția la timp a statului în raporturile dintre capitalul investit și cel împrumutat.

Parlamentul prin legiferarea problemei datoriilor agricole prin legea Argetoianu din Aprilie 1932, nu a făcut decât să recunoască și de drept ceeace era

(Continuare în pag. V-a)

Rânduri fără consecință

de Constantin Noica

De unde începe eroarea? Desigur nu din aceea că nu avem dreptate. Toată lumea are dreptate, chiar și omul acesta care s'a sinucis din imprudență. Ceeace îi deosebește însă pe oamenii care greșesc de oamenii care nu greșesc este faptul că unii au ureche muzicală și ceilalți n'au.

Cea mai justă imagine este poate cea de mai jos. Un comedian care vrea să se sinucidă, își leagă o piatră de gât. O poartă câtva timp cu el în brațe până găsește apa în care se va arunca. In fața ei, însă, își revine. Nu se va mai sinucide, atunci. Aruncă piatra care devenise grea ca orice lucru inutil, dar uită că îi rămăsese legată de gât. Și în gestul acela detașat, de om sănătos, microbul care îl stăpânise își arată o virulență târzie. Comedianul se lasă aruncat, ridicol, de o piatră care nu mai trebuia să-i ajute sinuciderea.

De unde începe eroarea, atunci? Din aceea poate, că ne legăm prea multe pietre de gât, că le uităm legate acolo chiar și când ele nu ne mai sunt utile, și că le aruncăm înainte de a ști dacă suntem sau nu încă sub stăpânirea lor. Niciodată nu poți număra lucrurile care, devenite cândva obsesii, au putut fi eliminate cu desăvârșire din zona în care gesticulăm. Sunt multe lucruri care rămân grele, fără să le simți apăsarea. Și sunt multe expresii și gesturi care nu-ți mai aparțin, care nu-ți sunt cu nimic ale tale, dar care totuși, prin legături bizare și nesimțite continuă să te exprime.

Eroarea stă în gest, întotdeauna și niciodată în înțelesul lui. Nu știi să gesticulezi, pentru că ai adoptat formule, pentru că ai citit romane, sau pentru că te-ai educat într'un mediu nefiresc. Expresia firească, vorba potrivită gândului, mușchiul proporționat voinței noastre — pe ele nu le găsim întotdeauna. Atunci greșim, nu-i așa? Greșim pentrucă am spus prea mult, sau prea puțin, sau altceva. Greșim în măsura în care n'am fost noi, în gestul pe care l'am realizat.

De unde vine greșeala? De nicăeri. Ea nu există, de fapt. Nu cunosc un om în istoria căruia să-i pot reproșa ceva. Căci ar trebui ca omul acela, cel dintâiu, să-și reproșeze ceva — și el știe bine că n'a greșit.

Ne lipsesc gesturile sau poate le avem prea multe. Niciodată nu știi bine să te măsori și cel din urmă dintre lucrurile pe care fiecare dintre noi le face este să-și proporționeze vocabularul cu capitalul său de sensibilitate. Garanția cea mai bună că ai întâlnit un om lucid, este faptul că el îți cere ertare la fiecare pas.

— Iartă-mă, mi-a spus prietena mea, n'am vrut să spun asta; dar când mi-a explicat a doua oară ce voia să-mi spună, am silit-o să vadă că trebuia să-mi ceară din nou ertare.

E preferabil să taci, nu? E preferabil să nu arunci pietre, pentru că tu ești cel dintâi nebun care sari în apă după ele. Cel dintâi om care a vorbit a fost și cel dintâi mincinos.

Nu știu cum se poate construi o viață prin tăcere. Dar nu știu nici cum se poate construi prin sinceritate. Dacă spui ceva, e o rezonanță pe care o actualizezi și atâta tot. Celălalt te crede pentru că este indispensabil să accepte ceva. Dar tu l'ai mințit și amândoi trăiți necesar în farsă.

Dacă ai ajuns la convingerea că vrei să spui altceva decât ai spus, atunci începi să fii un om bun. Și dacă reușești să-i convingi pe ceilalți că altceva îți aparținea și nu ceeace ai scos la iveală, atunci începi să devii un om cinstit.

Să refaci viața, poate. S'o reiei la fiecare pas, să-ți ceri ertare de fiecare dată, să reîncepi pasul unui dans pe care nu-l vei putea duce la capăt, iată un sens de viață trist, dar lipsit de echivoc. Să începi neîncetat lucrurile. Dece nu? Drumurile noastre n'au capăt și nici un drum nu duce la Roma. Dacă ai ales într'o zi unul din ele, renunță a doua zi. A fi mai departe nu înseamnă a fi ajuns undeva.

— Iartă-mă, i-am spus prietenei mele, pentru toate lucrurile pe care le-am făcut, pentru toți pașii pe care i-am început, pentru toate zilele în care ai fost de față. Nu sunt cu nimic vinovat, dar ar trebui să știi că am și eu puțină dreptate. Sunt pietrele, știi? Pietrele pe care le-am cules depe drum, și care mă răspândesc acum pe drumuri pe care nu vreau să umblu.

Naționalism și cuzism

— Continuare din pag. 1 —

în timp ce în lumea întreagă democrația parlamentară agoniza, d. A. C. Cuza declara în aplauzele delirante ale Camerei, expresie a democrației francmazone, că este un credincios al democrației parlamentare. Apostolul antisemitismului are naivitatea să creadă că într'un regim parlamentar, supus puterilor banului, a presei și a demagogiei, problema semită va putea fi abordată, necum rezolvită.

Și în această confuzie de noțiuni și de posibilități, trăesc toți din jurul său.

In timp ce d. Trifu duce de ani de zile lupta împotriva francmasoneriei, d. Gheorghe Cuza declară și el fecioelnic că a fost sedus de francmasoni, dar că și-a dat seama de greșală în pragul „gradului al treilea".

Această escapadă unică, e reprezentativă pentru mișcarea cuzistă.

Ca un doctrinar antisemit să se declare adept al parlamentarismului democrat, iar fiul său, om matur, profesor universitar, să recunoască virginal și candid că a greșit cu francmasonii dar că nu mai face, este nu numai surprinzător dar și semnificativ.

Asta dovedește că antisemitismul se poate identifica și cu parlamentarismul și cu francmasoneria, lucruri pe care nici un naționalist conștient nu le admite în secolul al XX-lea. Naționalism înseamnă, astăzi, potențarea forțelor spirituale și materiale ale națiunei începând prin înfrângerea dușmanilor ei, democrația și francmasoneria.

Ori d. A. C. Cuza e democrat iar d. Gheorghe Cuza a fost francmason fiind totuși antisemit.

De aceia ori câte succese electorale a înregistrat și va mai înregistra cuzismul, el va rămâne o mișcare de negație, lipsită de spirit și de posibilități creatoare.

Ca atare el trebue depășit!

Realitatea românească cere o acțiune organic națională pentru care problema semită să se integreze celorlalte probleme care sunt de rezolvit. O acțiune hotărîtă, categorică, care să răstoarne rânduiala veche, în frunte cu parlamentul drag d-lui A. C. Cuza, și să creeze o lume românească nouă.

Salvarea ne va veni de la un naționalism măsurat, anti-democrat și anti-masonic, iar nu de la cuzismul, care îndrăgește democrația și nădăjduește să înlocuiască în ungherele lojilor masonice triunghiul cu svastica.

Mihail Polihroniade

Caracterul apolitic al parlamentarismului

(Continuare din pag. IV-a)

mai de multă vreme de fapt: debitorii nu-și mai plătesc datoriile față de creditori. Care este într'o asemenea situație, eficacitatea politică a legiferării problemei datoriilor agricole, căreia îi urmează problema datoriilor urbane? Niciuna. Pentrucă statul — prin parlament — numai recunoaște și de drept acest dezechilibru social. Nu numai că nu a căutat să-l înlăture când își arătase numai primele semne și când acțiunea statului ar fi fost politică și eficace pentrucă ar fi înlăturat prăpastia de azi, dar nu-l înlătură sau cel puțin nu-l stăvilește, ci pur și simplu îl amână!

Aceasta este, oricât de stranie ar părea, concepția politică și deci legislativă a oamenilor noștri politici.

Exemplele ar putea fi înmulțite. Dar sunt suficiente pentru a dovedi că acțiunea parlamentului are un caracter apolitic, pentrucă această acțiune fiind tardivă recunoaște numai un dezechilibru social, fără a căuta însă a-l rezolva politic, înlăturându-l.

Totuși, parlamentarismul român suferă de legiferomanie! In ultimii 10 ani s'au votat peste 2000 de legi. Explicația stă în faptul că osatura constituției noastre e în așa fel alcătuită încât pentru orice deschidere de credit sau pentru oricare altă chestiune măruntă de administrație locală, trebue să se voteze o lege.

Parlamentul român nu are o operă legislativă organică decât foarte redusă și aceia lipsită de caracter politic. Se legiferează orice și oricum. Nu există adâncime de gândire politică în problemele de stat și deci și în opera legislativă. Hasardul joacă un rol de seamă.

Dar nu e numai atât.

Parlamentarismul român mai suferă de o boală: parlamentarita. In nici un parlament străin nu se vorbește atât și nu se lucrează efectiv, politic atât de puțin ca la noi. In parlamentul francez sau în cel englez discuția la mesaj — importantă prin caracterul ei solemn și programatic — durează 2—3 zile. Vorbesc numai șefii de partide. In parlamentul românesc această discuție durează 2—3 luni! Această isterie verbală și parlamentară par'că are un caracter autohton românesc. Prea ne aparține numai nouă.

Deci parlamentarismul român prin caracterul lui apolitic, justificat prin ineficacitatea legislativă; caracterizându-se prin legiferomanie și parlamentarită este instituția democrată neadaptată mediului politic și social românesc.

Statul român are nevoe de oameni cu clară viziune politică și de instituții isvorîte din necesitățile solului și cerului nostru românesc.

Parlamentarismul român este numai o formă fără fond, neadaptabilă realităților românești și care mai are și defectul că ne costă prea mult.

In forma actuală a statului românesc, parlamentarismul este una din ficțiunile produse de democrație care oprește desvoltarea factorilor realității românești și care singură poate creia adevăratul stat românesc.

Stefan C. Ionescu

CRONICA PLASTICA

Iorgulescu-Yor

de Gh. Zlotescu

Criticul de artă intrând într'o expoziție, care prezintă garanții de seriozitate, are un singur gând: să analizeze, să caute a desluși în tablourile ce trece în revistă tendințele și calitățile reale ale expozantului, pe cari va trebui să le releve publicului și să le susție.

Deobiceiu, pentru o mai bună cântărire estetică, criticul vine înarmat, oarecum, cu'n fel de balanță echilibrată pe cât posibil, cu'n criteriu de judecată cât mai în sensul adevărului plastic, ca rezultat al hoinărelilor în timp prin domeniile plasticei și înțelegerii, după putințele lui, a luminilor de totdeauna ale artei.

In primul rând, dar, criticul de artă e nevoit să mediteze în fața lucrărilor expuse și, după o cercetare deliberată, să noteze cu grije în notes impresiile și părerile lui.

In fața picturei d-lui Iorgulescu-Yor criticul de artă, dacă e într'adevăr un om de intuiție, pățește o rușine mare: în loc să desbrace, să desghioace el, cu metodă, opera expusă, pentru a-i scoate miezul prețios, se simte însuși înhățat dintr'odată și despuiat violent nu numai de platoșa criteriului estetic, ci chiar și de vestmintele mai intime ale gustului și preferințelor lui sufletești în pictură, operație la care se supune fără crâcnire, ca într'o hipnoză. Și doar arta d-lui Yor nu e o femee cochetă și frumoasă, în înțelesul clasic al cuvântului. Ea nu se insinuiază subtil și nici nu cată să cucerească prin delicatețe. E o artă eminamente virilă, dușmană dulcegăriei, care nu menajează susceptibilitățile nimănui, ci lovește tare, dar just. E o artă despotică: ordonă și înfrânge.

Care să fie secretul de priză al acestei picturi? Se 'ntreabă nedumerit bietul critic ieșind din expoziție. Și deodată, ca o iluminare, vine răspunsul: este *forța*, forța delirantă a realizării.

Pentrucă pictura d-lui Yor e realizată definitiv, cu talentul lui întreg năvălit în fiecare lucrare, bineînțeles, în limitele posibilităților materiale de exprimare la un moment dat. Pictura d-sale a scăpat de chingile problemei și se avântă liberă, cu o energie elementară, în câmpiile rodnice ale vieței. Asta nu înseamnă că problema nu-l mai preocupă pe artist, dar că realizarea sa o depășește în totdeauna și în izbândă și în rotare. El nu demonstrează, își trăiește arta, o trăiește exaltat, ca un pătimaș. Deaceea pictura d-sale emoționează, chiar când ochiul e rănit uneori de corosivul și vibrația infernală a culorii.

Pictura d-lui Iorgulescu-Yor, ca și a meșterului Petrașcu, ne dă aproape o senzație fizică. E o pictură materială, cu carnea, densă și stufoasă, ciopârțită cu poftă crâncenă pe cartoane, ca pentru un prânz de ziare. Artistul acesta pictează par'că cu toți nervii făcuți pensulă; colorismul lui trepidant nu știi adesea dacă exprimă un chiot de veselie vitală mult comprimată, sau un geamăt organic. Deaceea unei astfel de picturi nu-i poți cere în totdeauna cuviință și noblețe, însușiri aparținând creerelor mai reci, mai voluntare. Forța ei dinamică și senzuală antrenează totul și subjugă. Ea chinuie, răscolește și sparge cadrele obișnuitului; e vie uneori până la cruzime.

Sunt considerații și mărturisiri pe cari vi le-am făcut și altădată în fața picturei d-lui Iorgulescu. Să verificăm și azi.

In expoziția dela Hasefer am găsit unele tablouri (spre ex.: Podul Negru) unde divizionismul colorat e dus la un maximum. Tabloul capătă astfel atât dinamism, atât suflu de viață că te miri cum poate fi constrâns în dimensiunile calculate ale ramei. Apa, terenul, clădirile, par închipuite din jocul unor focuri bengale. E acolo o abatere îndrăcită care înviorează și fugărește ochii. Și atunci, ca o contrabalansare, artistul se întoarce cu inspirată înțelegere către simplicitatea nuanțată a acordurilor de culoare în câteva peisagii mici. Aici fantezia lui chromatică se domolește, e mult mai puțin ostentativă. Artistul cuprinde natura puternic, în largi îmbrățișări de masse formale. Și nu știi cum dintr'un nimic, o geană de cer opaliu, un câmp întins veghiat de o căpiță, se poate împrăștia atât sentiment, atât parfum proaspăt! Privirea lor odihnește și poartă gândul către poeme bucolice. Se simte că artistul a fost cuprins în fața naturei de o profundă duioșie, pe care, de obiceiu, și-o ascunde cu jenă par'că sub o înfățișare sufletească mândră, probabil din teama de a nu cădea într'un sentimentalism ieftin, teamă iluzorie, d. Yor fiind un veritabil pictor de intuiție și temperament puternic.

Mai sunt în expoziție câteva flori alintate cu penel atent și moale, precum și un frumos portret de fetiță, privind cuminte din cadrul ce 'nchide un fond albastru.

O singură mare părere de rău. Tot elanul colorat al picturei d-lui Yor e în mare parte stins de lumina ucigătoare a becurilor electrice, într'o sală înăbușită ca o peșteră. Am fi dorit să-i putem contempla opera în lumina sănătoasă a zilei, care înviorează și pune în valoare modulațiile culorii.

De aceea așteptăm cu nerăbdare această reparație.

George Zlotescu

Epidemie teatrală

Hotărît suntem forțați să recunoaștem și noi că „romanoteatralistica" este o boală care face ravagii în teatrul nostru. După „Idiotul", romanul lui Dostoiewski, „Manon" de Abatele Prevost, „Ion" al d-lui Rebreanu, „David Cooperfield" de Dickens, „Nopți din Bosfor" de Farrère, iată acum rândul unui nou roman să vadă lumina rampei: „David Golder" al d-șoarei Irene Nemyrovski, dramatizat de d-nul Pop-Marțian.

D. Pop-Marțian și d-ra Irene Nemyrovski vor — cu tot dinadinsul — să „creeze" ceva împreună. Nimic de zis! Nu înțelegem însă pentruce din această plăcere a d-lor să sufere bietul spectator care n'are nici o vină și mai ales n'a profitat nimic! Drept este?

Războiul din Extremul Orient

Conflictul chino-japonez care-și duce viața când latent când acut a izbucnit din nou cu furie.

Și de data aceasta agresorii isunt japonezii.

Fără nici un drept, fără nici o justificare, armatele nippone înaintează din ce în ce mai adânc în inima Chinei.

Dar evident că nu spre a da lecții de morală internațională, ci spre a lămuri fondul politic al problemei, ne-am apucat să scrim aceste rânduri.

Motivele repetatelor agresiuni japoneze sunt trei: biologice, economice și militaro-politice.

Se cunoaște situația Japoniei din punct de vedere al populației. In insule nippone, pe o suprafață de circa 400.000 km. p. (România are mi se pare 315.000 km. p.), se îngrămădesc peste 70.000.000 locuitori, iar dacă mai adăogăm cele circa 300.000 km. p. a coloniilor (Korea, Formosa, Mariane, etc.) locuite de circa 25.000.000 de oameni ajungem la un total de aproape 100.000.000.

Această populație se sufocă pe teritoriul redus pe care-l poate exploata. Emigrația a devenit, pe de altă parte, imposibilă.

Statele-Unite au închis porțile japonezilor, Australia de asemenea, Statele de pe versantul pacific al Americei de Sud la fel. Insulele Pacificului sunt și ele suprapopulate. China centrală și meridională și Indochina așișderea

Deci Japonia trebuie să găsească un debușeu surplusului ei omenesc, și acest debușeu nu-l putea găsi decât în provinciile bogate, dar relativ puțin populate ale Chinei de Nord, în Manciuria.

Pe de altă parte încercarea de a pune mâna pe Manciuria trebuia să se facă repede, deoarece de câțiva ani imigrația chineză în provinciile nordice, în special Manciuria, ale imperiului ceresc, a devenit foarte activă.

Iar împotriva calităților excepționale ale lucrătorului chinez nu se poate lupta pe cale de liberă concurență, și mai ales nu poate lupta japonezul, mult mai prost muncitor și mult mai pretențios ca rivalul său.

Economicește Japonia e tot într'o situație tragică. Războiul mondial a permis imperiului nippon, ca și Statelor-Unite de altfel, o formidabilă utilare economică.

In timp ce Europa părăsea complect Extremul Orient, Japonia căpăta un monopol de fapt al comerțului cu China și tindea să acapareze și piața Indiei.

Acest lucru ducea la o rapidă creștere a industriei japoneze, în care se imobilizau capitaluri imense și în jurul căreia se strângea un proletariat numeros. După război situația se schimbă.

Marile puteri europene și Statele-Unite reiau legăturile lor economice cu China, cu India și cu toate piețele extrem-orientale. Monopolul de fapt al Japoniei încetează. Dintr'odată industria japoneză își vede reduse nu numai beneficiile, dar chiar posibilitățile de desfacere.

Uzinele rămân inactive, capitalurile nu mai rentează, iar șomajul devine tot mai amenințător și problema socială, cu toate consecințele politice în ceeace privește radicalizarea masselor, tot mai gravă. Concluzia economică: Japonia are nevoie neîntârziat de debușee.

Din punct de vedere *politico-militar* situația este și mai gravă.

Pe când oamenii politici japonezi, conștienți de răspunderea pe care și-ar asuma-o provocând un conflict, încercau să obțină teritorii și debușee pe cale diplomatică, armata, adică marii șefi militari urmăreau cucerirea brutală.

Incă din momentul declanșării conflictului, s'a văzut că armata nu mai ascultă de guvernul responsabil, iar astăzi lucrul este evident. Conducerea politică japoneză este la remorca șefilor militari.

Rezultatul se vede. O metodă brutală, agresivă, nepolitică, intr'un cuvânt cazonă.

Politica japoneză se bazează exclusiv pe forță și ignoră ceeace Bismark numea *imponderabilele*.

Firește, China nu poate rezista eficace, dar poate boicota eficace mărfurile japoneze. Iar dacă Japonia încearcă să lichideze boicotul prin război, s'ar putea ca extremismul să triumfe complect în China și că armatele nippone să fie silite a înainta din ce în ce mai în adâncul imperiului.

Este întotdeauna periculos să exasperezi un popor, oricât ar fi de slab și oricât ai fi de tare. Va putea Japonia să suporte sarcinile unui război prelungit?

Dar situația diplomatică în care s'au încurcat șefii militari japonezi, nu este mult mai comodă.

Fără îndoială, Franța este dispusă să tolereze orice avans japonez, dar Marea Britanie e din ce în ce mai iritată, iar Statele-Unite sunt gata să intervină, în sfârșit, Rusia are o atitudine dubioasă.

Eliminând Marea Britanie, care cu toată nemulțumirea nu va trage spada împotriva Japoniei, să examinăm curioasa situație a Statelor-Unite și a Rusiei.

In mod normal nici Rusia și nici Statele-Unite n'ar fi putut să permită invazia japoneză. Evident atitudinea de expectativă a Rusiei se explică în parte prin preocupările ei de ordin economic intern și prin grija lui Stalin de a evita orice conflict care ar putea duce la un dezastru armatele bolșevice.

(Se pare că armata japoneză are și astăzi calități combative excepționale. Pe de altă parte apropierea de câmpul de luptă i-ar da avantagii incomensurabile, ca și în 1904).

Dar în realitate, atât Statele-Unite cât și Rusia nu intervin, pentrucă fiecare din ele știe că o intervenție a uneia ar atrage foloase incomensurabile celeilalte. Dacă un război japono-american izbucnește, Rusia capătă automat mână liberă în China, unde nu se va mai ciocni decât cu Anglia, iar bolșevismul are imense perspective de pe urma unui război imperialist.

Invers dacă un război ruso-japonez izbucnește, Statele-Unite devin arbitre în Extremul Orient. (Să nu se uite rolul jucat în 1905 tot de un *Roosevelt*).

Dar în acest joc de-av'ați-ascunselea cele mai bune posibilități de manevră le are Rusia.

Rusia condusă de un dictator prudent și inteligent, practică o politică ambignă. Pe de o parte prietenie oficială cu Japonia, pe de al a ațâțarea și alimentarea rezistenței chineze. Insfârșit, Stalin știe că continuarea războiului duce la exasperarea și la radicalizarea Chinei. Lucru de care bolșevicii n'au decât de profitat.

Statele-Unite dimpotrivă, guvernate de o opinie publică din ce în ce mai iritată, încep să-și piardă răbdarea.

Șansele unui războ: nippono-american sporesc.

Situația se desfășoară asa dar favorabil pentru Rusia, ceeace nouă, țară limitrofă și amenințată de colosul roșu, nu ne convine.

De aceia opinia noastră publică ar trebui să urmeze cu mai mult interes cele ce se petrec pe malurile Pacificului. E bine să urmărim pas cu pas politica, însă spre a ști ce ne pândește și ca atare cum ne-am putea apăra.

Dar domnii dela Palatul Sturza se mulțumesc să somnoleze fericiți în auritele lor sinecure.

Ce se petrece în Germania

Evenimentele din Reichul păstorit de Hindenburg iau o turnură din ce în ce mai enigmatică.

Până la ultimile alegeri se știa sigur un lucru, că național-socialismul este decis să cucerească puterea **singur**, că mareșalul Hindenburg nu înțelege să acorde puterea lui Hitler decât dacă ar accepta să fie solid încadrat de oamenii lui de încredere, că celelalte partide prinse între aceste două voințe categorice și contradictorii sunt dezorientate — afară de național-germanii, deveniți partid prezidențial și de comuniștii care urmăresc revoluția socială.

Alegerile din Noembrie au schimbat complect situația, prin aceia că național-socialiștii fiind înfrânți au abandonat atitudinea lor tranșantă și au început să oscileze.

Problema care i se punea lui Adolff Hitler era următoarea: ori acceptă colaborarea fățișă — la guvern — sau tacită — sprijinindu-l în Reichstag — cu Schleicher, ori înfruntă riscurile unor noui alegeri.

O a treia ipoteză era exclusă, de vreme ce Schleicher, având Reichswehrul în mână ș pe președintele Hindenburg la spate, era hotărât și mai ales putea zădărni orice încercare armată de cucerire a puterii.

Ce inconveniente prezentau ambii termeni ai problemei?

Acceptând colaborarea cu guvernul Schleicher, deci având ponoasele guvernării fără a beneficia de avantagiile unei stăpâniri absolute, însemna pentru național-socialismul încadrarea în rândul partdelor obișnuite. Hitler trebuia să renunțe la misiunea sa istorică, la încercarea de a depăși capitalismul în sânul națiunei, de a crea un socialism național într'un „al treilea „Reich".

Rămânând în opoziție, Hitler trebuia să înfrunte riscurile unei degringolade a popularității, a dezerțiunilor oportuniste și a penuriei financiare.

Fără îndoială că un partid mare un șef de anvergură trebuia să înfrunte a doua alternativă și — cu toată eclipsa temporară — să-ș aștepte ceasul spre a-și îndeplini misiunea revoluționară.

Hitler a și adoptat această alternativă, oferind, bine înțeles, excelente posibilități de manevră lui Schleicher.

Timp de o lună și jumătate național-socialismul părea în lichdare.

„Fruntașii" îl părăseau pe rând și se pare că și magnații industriei făceau la fel.

Dar iată că la **Lippe** au avut loc Duminica trecută alegeri parțiale, în care național-socialiștii obțin un succes răsunător.

Dintr'odată peisagiul se schimbă!

Național-socialismul dovedind că-și recapătă vigoarea electorală — cu toată defecțunea „fruntașilor", — perspectiva alegerilor devine agreabilă pentru el și dezagreabilă pentru Schleicher.

Rezultatul s'a văzut. De la politica de intimidare adoptată acum față de național-socalism s'a trecut în ultimile zile la încercări de captare.

D-nii Hugenberg, Thyssen, Papen și Schleicher încearcă să prezinte în culori trandafirii lui Hitler, eventualitatea unei coaliții „naț'onale".

In momentul când scrim aceste rânduri, nu știm care va fi până la urmă atitudinea „Führer"-ului.

Știm însă un singur lucru: dacă alunecă pe panta compromisurilor, dacă acceptă să se pună la remorca politcei prezdențiale, rolul istoric al național-socialismului german a luat sfârșit, înainte chiar de a fi început.

Un partid revoluționar nu-și realizează misiunea decât dacă izbutește să domine **singur** într'o țară. Ca atare, el poate accepta colaborări inițiale, ca bolșevicii din Rusia (1917—1918), sau ca fasciștii în Italia (1922—1925), dar cu condiția ca puterea efectivă să fie în mâinile sale, iar colaboratorii lor remorca sa.

Dacă se încadrează partidelor existente și lumei vechi, partidul a încetat de a mai fi revoluționar.

Abilitatea, manevrele, oportunismul, sunt bune pentru conducătorii și partidele de duzină, organizațiunile politice care vor să întemeeze o lume nouă, n'au decât o singură armă eficace: INTRANSIGENȚA ABSOLUTA.

Simplă întrebare

D. Gabriel Marinescu, are în București un bordei personal, în chip de palat, privitor la care s'au iscat două întrebări: dacă luxurianta casă a numitului dărâmător de guverne e făcută din leafa de colonel (fost) sau din aceia de prefect de poliția al Capitalei (încă).

Pentru „Frontul"

Ni s'a adus la cunoștință că am fost atacați de o revistă foarte curagioasă prin faptul că afișează atitudine faptul că afișează o atitudine net comunistă „Frontul". Am căutat în zadar nr. 4 al revistei atât la chioșcuri cât și la redacție. N'am găsit pe nimeni așa că nu ne-am putut-o procura. Totuși, credem că până la numărul viitor vom reuși să descoperim numărul cu pricina și nu vom rămâne datori cu răspunsul.

„Calendarul" ziar masonic?

Un domn Maimuțu — sau cam așa ceva — în „Apărarea Națională", într'un articol „Flăcăul cu chip de bronz" îl înjură pe profesorul Crainic.

Domnul Maimuțache a monopolizat gândul naționalist din România.

Problema e rezolvată urgent: ziarul „Calendarul" e.... masonic.

Să ne trăiești, și la mai mare d-le Maimuțău.

Dar cine e oare acest domn Maimuță? Ce a făcut d-sa pe treptele naționalismului?

Nu ne-ar putea răspunde „Apărarea...".

Redacționale

Anunțăm pe această cale tuturor celor cari au primit revista „Axa" să-și achite cât mai neîntârziat abonamentele.

Deasemenea depozitarii din provincie să binevoiască a trimite costul numerilor vândute sau retururile.

Greva studenţilor în drept

Studenţii în drept dela Universitatea din Bucureşti au declarat din nou grevă, din cauza taxelor exagerate cari se percep. Cei dela medicină sunt şi ei pe cale de a declara din aceleaş motive.

D-nii profesori, răspund cu sancţiuni draconice.

Nu ştim dece „onorabilii" nu înţeleg — sau mai exact nu vor să înţeleagă greutăţile timpului şi pe cele ale studenţilor. Sau vor să facă selecţia valorilor pe bază de cens?

Atunci ar urma ca numai îmbogăţiţii — în marea majoritate străinii — să poată avea acces în „Alma Mater" ceiace nu se poate tolera.

Problema e prea gravă pentru a se remedia cu represalii. Exemplele dela 1922 până acum invederează primejdia acestei metode nenorocite.

Dreptele revendicări ale studenţimei trebuesc satisfăcute pentrucă altfel ele vor fi cucerite prin violenţă şi credem că nu la acest rezultat doriţi să împingeţi răbdarea mult încercată a studenţimei, domnilor profesori!

„Cartier universitar" sau cum se paralizează o acţiune românească

Ziarul „Universul" a solicitat primarului municipiului un teren pentru a construi o Casă studenţească, cu fondurile colectate din iniţiativa lui românească şi care să cuprindă un restaurant pentru 1000 studenţi, cămin pentru studenţii din provincii, sedii pentru toate organizaţiile studenţeşti, o sală de lectură etc., după modelele similare din străinătate.

Spre surprinderea generală însă „părintele Capitalei" a refuzat să cedeze terenul solicitat sub pretext că şi d-sa intenţionează realizarea unei asemenea Case însă nu în proporţii modeste, ci un adevărat cartier universitar... la Văcăreşti.

Pentru „premarele Capitalei" cartierul a şi început să se construiască odată cu un articol publicat în „Dimineaţa" care urmăreşte paralizarea acţiunei „Universului", pentru că prin realizarea Casei studenţeşti s'ar realiza o faptă românească, evident care nu convine „românilor" dela „Dimineaţa".

Credem că e de datoria forurilor conducătoare studenţeşti — C. S. B. şi U. N. S. C. R. — cari consecvente cu hotărîrile luate la congresul dela Braşov să intervină cu toată energia de care sunt capabile pentru a se pune la dispoziţia comitetului de iniţiativă unul din terenurile solicitate — cel din faţa Facultăţii de litere sau locul viran din str. V. Boerescu nr. 5 şi 7, vis-à-vis de ministerul de domenii — căci cu fondurile colectate nu se poate suporta şi cumpărarea unui teren.

Numai astfel se va putea începe construirea Casei studenţeşti în această primăvară.

Altfel cu proectele fanteziste ale d-lui Dem. Dobrescu bieţii studenţi vor avea... Cartier universitar (citiţi: Castele în Spania) la calendele greceşti.

TEATRU

Sărbătorirea lui Tony

Cu chipul palid şi privirea pierdută, cu gest de floare deschisă în veşnică rugă spre viaţă şi spre dragoste în tristul Karl Heinrich sau firavul L'Aiglon..., cu părul cărunt, în redingotă impecabilă, cu monoclul crescut în ochiul cinic al clasicului cuceritor din Priola sau Nyu, — Tony Bulandra rămâne totuşi mereu Tony!

Poate pentru că aşa se concepea un actor cu faimă până acum câtva timp. Poate! Dar iarăş „poate" fiindcă Tony are prea multe daruri. Tony Bulandra are întâi daruri: pe urmă talent. Numai „pe urmă", spectatorul şi mai ales spectatoarea captivată de farmecul bărbatului Tony poate aprecia talentul actorului Bulandra.

Tony nu vorbeşte, nu se îmbracă, nu se mişcă ca ceilalţi. Poate că el a realizat permanent ceeace fiecare din noi a dorit să fie odată în viaţă, chiar numai pentru o clipă: un prinţ al eleganţei!

Şi-a muncit, şi s'a trudit mult ca să devină ceeace este. Şi-apoi iarăş ca să se menţină. Tocmai pentru aceasta i se cuvine astăzi cea mai strălucită sărbătoare. Pentru truda sa de a desăvârşi tot ceeace era dar neobişnuit într'însul!

Vocea sa, — spun mulţi neînţelegători, — e căutată, e nenaturală, gestul — e prea studiat, jocul — e veşnic acelaş. Dar toate: vocea, gestul, jocul, sunt unice. Şi-au fost cred ani de zilei nu numai la noi, dar chiar peste hotare. S'a oprit la ele tocmai fiindcă le-a găsit poate după ani şi ani de muncă cele mai potrivite. Şi astăzi ne poate da tuturor impresia că aşa s'a născut, că astfel a fost întotdeauna. Pentrucă astăzi creaţia este desăvârşită!

Pentru mulţi — vorbesc de actori — a fost model unic, a fost chiar un idol! Mulţi au încercat să-l ajungă. Şi desigur n'au reuşit. Unii şi-au dat seama, au renunţat şi i-au păstrat un cult. Alţii — corectându-se mereu după modelul perfect — au făcut carieră. Insfârşit, cei din a treia categorie — mici la suflet — neputându-l ajunge, l-au bârfit! Dar Tony a rămas acelaş! Elegant!

Nu că peste el n'ar fi trecut anii. A reuşit însă — dar unic — ca la fiecare vârstă să găsească tipul desvârşit. Şi nu numai pe scenă. — Ori când şi ori unde: în culise, pe stradă...

Tony lasă mereu impresia că între el şi ceilalţi muritori de rând, e o distanţă de netrecut. Că lumea sa este alta: aceea a frumosului, a desăvârşitei armonii!

Şi nici odată nu şi-a uitat rolul său de totdeauna. Nici chiar în celelalte roluri din piese.

Ceeace desigur mulţi n'au înţeles! L'au crezut incapabil să se transforme, să „joace" ca toţi ceilalţi. Probabil ca să le răspundă — aşa în glumă — de câteva ori în carieră Tony a creat şi el ca şi ceilalţi actori, „tipuri" unice în teatrul românesc: Frumoasa aventură, Călătoria din urmă, Romanţa, Pelicanul, şi multe altele...

Atunci publicul a rămas uimit! N'a vrut să creadă, nu l-a recunoscut! Şi mulţi s'au întristat. Şi-au dat atuncea seama că se duceau la teatru pentru el, iar nu pentru roluri. Pentru chipul său palid cu surâs nostalgic, pentru farmecul său trist de toamnă... de lume de altă dată... uitată de mult... cu seniori ce trăesc singuri în castele pierdute în brumă... bolnavi de spleen... în gând cu-o amintire.. Sau pentru Don Juan-ul din saloanele dela 1900, pentru cuceritorul încăruntit, obosit şi puţin uzat,, vorbind cinic despre dragoste când toată lumea e de faţă şi-l ascultă, dar crezând iarăş cu tot avântul în ea când a rămas singur cu-o frumoasă căreia îi şopteşte la ureche...

De pe scenă, de sub mască, Tony le înţelegea atunci regretul. Surâdea uşor şi după aplauze, în cabină, redevenea iarăş „Tony" pentru că ştia bine că marea sa creaţie rămâne veşnic „Tony". Deaceea în loc de Marchizul de Priola a lui Lavedan, trebuia să aleagă pentru sărbătorirea sa: „Tony" de—Bulandra! Poate şi de D-na Lucia Bulandra. De ce n'am fi drepţi în seara unică a sărbătorirei celor treizeci de ani de glorie?

Ioan Victor Vojen

O singură ideologie: FAPTA

S'ar părea că trăim un sfârşit de veac. Sunt semne.

Incheieturile lumii vechi trosnesc de pretutindeni. Oamenii lumii care se duce au ochii rătăciţi. Desorientarea ce rulează pe dinainte, vedenii jucăuşe ca în apa morţilor. Din adâncurile vieţii sociale, acolo unde se fierbe plămada rosturilor viitoare, soseşte către suprafaţă, deocamdată înfundat, clocot surd purtător de ameninţare. Se pregătesc marile primeniri.

Cari în ciuda oricui, nu vor întârzia să se arate, pentrucă oricât ar dori-o din răsputeri oamenii lumii vechi, colectivităţile nu se sinucid.

Şi nici nu se permanentizează în stări letargice. Naţiunile cunosc crize ca şi indivizii izolaţi, dar nu sucombă; lent, prin evoluţie ori brusc, prin revoluţie, le depăşesc sigur. Renaşterea prin revoluţie nu poate spăimânta pe nimeni. Popoarele fără revoluţii se elimină prin ele înşile din istoria lumii, aşa după cum indivizii cari nu încearcă în viaţa lor crize spirituale profunde, se îngroapă de la sine în lutul cenuşiu al anonimatului.

Spre deosebire de indivizi, în structura naţiunilor se cuprind înlăuntrul aceleaşi durate de viaţă, trei forţe, trei generaţii, cari se succed într'o ordine precis determinată. Funcţionarea vieţii colective se întreţine prin succesive reîmprospătări de forţe noui. O generaţie înlocuind pe alta, viaţa circulă continuu, într'un proces de eternă devenire.

O singură răsturnare se poate produce în această fatală înlănţuire. Prin revoluţie. In cazul acesta, generaţia robustă care a prins în mânile sale destinele colectivităţii respective îşi insuşeşte integral aspiraţiile morale ale acesteia şi îşi asumă responsabilitatea satisfacerii depline a tuturor nevoilor materiale resimţite de societate. Pe întreaga sa durată confiscă puterea de conducere şi face astfel, din generaţia care urmează, colaboratoarea sa activă, ori sclava sa supusă. E situaţia pe care o găsim în occident în Italia fascistă, iar în răsărit, la vecina noastră Rusia sovietică. In restul lumii, ordonanţarea generaţiilor se petrece în ritmul menţionat. Ca şi în România noastră.

Unde genraţia, în mâinile căreia se află frânele colectivităţii, trage să moară. Nu de bătrâneţea împlinirii misiunii ci din neputinţă; fizică şi morală. Şi a căreia sfârşit trebue accelerat de generaţia următoare, de generaţia noastră. Şi cât mai grabnic pentrucă lucrurile sunt coapte.

Din fericire generaţia de la conducerea colectivităţii româneşti moare prin ea însăşi; moare din lipsă de respiraţie, din incapacitate de înţelegere a vremurilor şi din paralizarea voinţei creatoare.

Naţiunea nu mai poate tolera să fie gerată la infinit de coteriile partidelor politice existente, vase diverse cu acelaş conţinut şi comanda statului nu mai poate fi în mâini debile susţinute de trupuri astmatice.

Vremurile cer oameni tari şi generaţia înaintaşe nu-i poate da. Vremurile cer oameni întregi, cu patima jertfei, îmbibaţi de crez, forjaţi din oţelul temerităţii. Generaţie de crez şi faptă; dinamică. Cu oameni cari nu dibuesc în preajma marilor hotărîri, ci realizează direct şi din plin; cari nu bâiguesc ideologii streine de sufletul naţiei acesteia şi nici de interesele ei. Şi pe aceştia nu-i poate da decât generaţia noastră.

Generaţia noastră nu mai constitue o zestre politică în mâinile nimănui. A luat de mult cunoştinţă de ea însăşi şi a înţeles că nu poate servi drept capital de exploatat; s'a convins că este în primul rând o entitate fizică şi morală, cu patrimoniul său propriu de idei şi sentimente. De aceea oamenii generaţiei noastre nu apar numai ca lichidatorii unui trecut; demiurgii lumii noui poartă într'o mână târnăcopul şi 'n cealaltă mistria de zidire a unei alte vieţi.

Noi credem în valoarea etică a forţei. Statului zis de drept, care permite jocul liber al egoismului interesat individual sporadic, noi îi opunem Statul de fapt, clădit pe legalitatea moralităţii, înlăuntrul căruia nu-şi găsesc armonizări şi justificări decât interesele colectivităţii naţionale. Inlăturăm cu dispreţ stârvul statului demo-liberal, pentruca să proclamăm în locul lui nu un Stat ocrotitor al intereselor de clanuri ci un Stat fecundat de principiul autorităţii morale în care să se realizeze maxima dezvoltare a naţiunii întregi.

Pentru aceasta, nici filantropie socială, nici tinctura mieroasă a naţionalismului ieftin; nu toleranţă sentimentală şi nici atitudine atenţioasă în lupta noastră; ci instransigenţă desăvârşită, încredere nezdruncinată în virtuţile cele dintâiu ale omului, muncă plină de conţinut şi dătătoare de fructe.

In lături cu ideologia caragialescă a teoreticienilor din bâlciul public românesc, cari profesând corporatism capitonat, acrobaţie democrată ori comunism salonard, caută, să modifice, dar să nu se schimbe nimic, decât pe ici, pe colo şi anume pe la părţile esenţiale;

In lupta noastră vom desfiinţa zeflemeaua chibiţului public şi scepticismul impotentului spiritual. Amatorii de diversiuni în viaţa publică să se retragă în vizuini şi cât mai de grabă. Ţara românească are nevoie în vremurile acestea de oameni tragici şi sintetici. De aceea să ia aminte rachiticii intelectuali organizaţi în şedinţe simetrice: nu cu zeama conferinţelor peltice ori cu pana muiată în cerneala de boz a indiferenţei se pregătesc marile transformări. Ci prin acţiunea dârză, conştientă, organizată şi disciplinată a celor cari sunt apologeţii unei singure ideologii: Fapta.

VASILE MARIN

A apărut: „La securité juridique dans la société des nations" de d. Ion I. Moţa, doctor în drept. Lucrarea este o valoroasă teză de doctorat prezentată Facultăţii de drept din Grenoble şi admisă cu menţiunea cea mai înaltă. Asupra ei vom reveni.

Uţa!... Uţa!

Gând şi Faptă

D. ministru perpetuu Dimitrie Gusti, perpetuu pentrucă a izbutit până acum să facă parte din nu mai puţin de trei ministere naţional-ţărăniste, uzând formidabilele talente publicistice de care este înconjurat, a hotărît să lucreze pe cont propriu.

In adevăr până acum „băeţii" săi lucrau pentru contul patronului dar răspândiţi, unii la „Dreapta" alţii la „Stânga".

D-nii Mircea Vulcănescu, H. H. Stahl, Octavian Neamţu, Anton Goiopenţia erau vajnicii cavaleri ai „Dreptei" pe când d-nii Traian Herseni şi Petru Comarnescu înroşeau cu elan „Stânga".

In urma paternei intervenţii a d-lui Dimitrie Gusti se pare că asperităţile s'au netezit şi că toţi asistenţii sau postulanţii de asistenţi vor scri cu sârg la noua sa revistă „Gând şi Faptă".

Revista pornită pe astfel de baze ideologice şi susţinută de vlaga Ministerului de Instrucţie Publică, are fără îndoială cele mai frumoase perspective.

Aşteptăm apariţia „Gândului" şi a „Faptei" armonic înmănunchiate de d. Dimitrie Gusti spre a le savura.

Iarăşi se defineşte „Stânga"

„Stânga" simte dela o bucată de vreme nevoia definirilor. De aceea în fiecare număr... se defineşte.

Evident sport serios pentru tru redactori şi amuzant pentru cititori.

Amuzant pentru cititori, fiindcă d-nii redactori, docţi şi fanatici, care definesc „Stânga" habar n'au de ceeace înseamnă stânga în politica modernă.

Iată de pildă articolul „Stânga sau Dreapta" publicat în nr. 9 din 8 Ianuarie 1933 al rozei reviste:

Un pasagiu demn de savurat este următorul: „Nu cunoaştem decât o singură stângă şi cum nu avem darul inventivităţii, nu le putem oferi decât pe aceasta. Pentrucă, înc'odată, noi suntem o stângă de cugetare şi nu de realizări politice sau sociale. Şi cugetare de stânga este numai aceea care duce la recunoaşterea dreptului colectivităţii asupra individului".

Nu ştim cine a scris articolul pentrucă e semnat solemn „Stânga". Autorul articolului trebue să fie însă vreun prost solemn, ca şi iscălitura.

Extrema dreaptă de pretutindeni recunoaşte hotărît drepturi maxime colectivităţii asupra individului. Iar anarhismul sau radicalismul francez sau liberalismul britanic, mişcări de stânga, repudiază dreptul colectivităţii asupra individului.

Deci şi de data aceasta „Stânga" vrând să se definească mai rău a încurcat-o.

Ar fi mai bine dacă „Stânga" nu s'ar mai defini ideologic, ci ar fi mulţumită cu ceeace este, un grup de oportunişti la remorca „Adevărului".

Definiţia aceasta e precisă!

Artistice

Studio-ul de Artă plastică, Theodosion, se va deschide Luni 23 Ianuarie 1933, în calea Victoriei Nr. 97 etaj.

Se vor preda cursuri de desen, pictură şi artă decorativă cu aplicaţii la teatral, placat, editorial, etc. Săptămânal conferinţe.

Răspuns şperţarilor, proştilor şi lichelelor

Atitudinea din ce în ce mai dârză pe care o iau în ceia ce priveşte lumea politică şi publicistica românească, denunţarea zilnică a turpitudinilor morale în care se bălăceşte, a mobilizat împotriva mea revolta şperţarilor, proştilor şi lichelelor care abundă în publicistica românească. In ultima săptămână am avut plăcerea de a fi cel mai atacat personagiu din publicistica bucureşteană. Faptul mă onorează, iar coaliţia şperţarilor, proştilor şi a lichelelor arată eficienţa atacurilor mele.

Deocamdată voi răspunde pe scurt fiecăruia din „onorabilii", mai ales onorabilii, mei preopinenţi.

* * *

Un agramat oarecare, pe nume Mircea Damian, înfuriat că nu l-am citat între oamenii de cultură ai generaţiei tinere, mă insultă grosolan într'un articolaş publicat în gazeta sa de şantaj. („Pumnul" nr. 7. „Tot generaţia").

Insulta este însoţită şi de diverse „consideraţii culturale", la care nu răspund, pentrucă asupra problemelor de cultură n'am obiceiul să stau de vorbă cu cismarii.

Pe Mircea Damian îl întreb un singur lucru, cum se plăteşte la „Pumnul"?

Cu pagina, cu rândul sau după învoială?

Nu de altceva, dar aş avea nevoe de un şperţar care să mă laude.

Mircea Damian e indicat pentru acest oficiu!

Un prost oarecare, obscur politicastru de provincie, semnează şi el un articol „fulminant" în oficiosul guvernului împotriva mea. („Dreptatea" nr. 1590 „Ofensiva reacţiunei").

Obscurul prost articulează trei acuzaţii precise, pe care le voi lămuri îndată.

1. Că „ocupându-mă cu expediţia revistei d-lui Argetoianu m'aşi fi afişat ca prieten al marelui nostru bărbat politic".

Habar n'am de nici o revistă a d-lui Argetoianu, de care nu m'am apropiat decât în trei rânduri, cu ocazia a trei interwievari luate pentru „Vremea".

Prin urmare prostul este şi mincinos!

In ceiace priveşte sentimentele mele faţă de d. Argetoianu, ele erau favorabile până la ultima guvernare. Astăzi după guvernarea lui cinică şi nefastă şi după afacerea Blank, s'au schimbat complet.

Cititorii „Axei" vor avea ocazia să ia foarte curând cunoştinţă de ele.

2. Că am fost comunist.

Exact! Intre 18—20 de ani am fost comunist fervent. Dar comunist între cei patru pereţi ai camerii mele. N'am activat însă niciodată public sau clandestin pentru comunism. De cinci ani de când sunt în publicistică am o linie unitară şi dreaptă.

Am început prin a scrie prima oară despre „marii reacţionari francezi" („Politica" din 24/I/1928) şi reacţionar am rămas până astăzi.

Iar dacă mă voi schimba vreodată o voi face din convingeri şi nu din interese.

Poate să spună acelaş lucru oportunistul Petre Pandrea?

3. Mă acuză că sunt de origină greacă, lucru care-l amuză grozav.

Origina mea n'am ascuns'o niciodată!

De altfel numele mi-o indică.

Asupra ei n'am însă lămuriri de dat decât prietenilor mei din mişcarea naţionalistă, dacă mi le-ar cere şi dacă întreaga mea activitate n'ar dovedi cât de integrat sunt în românism. Celorlalţi, în frunte cu prostul din provincie le răspund printr'o scurtă vorbă ţărcească.

* * *

Lichelele „Stângei" răspund, la ameninţarea mea că voi face un tablou al **avantagiilor materiale** pe care le-au avut sau le au de pe urma infamului regim capitalist", printr'o notiţă jenată în în care mă invită să le fac portretele „cu stil" Să ne înţelegem domnilor! Nu e vorba nici de portrete, nici de stil ci pur şi simplu de cifre şi de fapte.

Dacă „Stânga" mă somează, voi publica cifrele şi faptele.

Fac însă atente lichelele că nu voi ţine seama de nici o relaţie anterioară.

Aştept răspunsul şi portretul pe care mi-l compune licheaua C. Lucreţia-Vălceanu.

M. P.

Cocktail masonic

de Nicolae Andrieş

Vieţuitor în haos, cronicarul cu mâna pendulată în hău, ţine a însemna mânia vremii de pomină, urgie şi cal fără frâu.

Recapitulând evenimentele de după război, am subliniat cu stiloul aducerilor aminte. Şi-am poposit în pagini de cotidian sau aci, cu aceiaş temeritate.

Hotărît!

Nu fiinţează colţ de întâmplare, care să fi spus ceva în viaţa acestui popor, în această decadă, prin care să nu să se fi fofilat, până în rândurile cele mai fruntaşe — francmasoneria.

Nu o marotă. Ci adevărul. Marginal căruia noi am presărat documente.

Francmasoneria e pretutindeni. Mereu trează. Super-organizată, vorace, tenace şi cumplită. O ventuză de proporţii urieşe. Cu posibilităţi uluitoare.

Căci în loje, alături de inalţii ofiteri sunt adunaţi fruntaşii tuturor partidelor politice.

In toate guvernele, cari s'au succedat după marele măcel, şi marea noastră victorie de fruntarii, masoneria a fost reprezentată.

S'a ajuns la absurdul rezultat, de a avea un parlament masonic.

Toţi aceşti oameni politici se supun directivelor lojii, directive elaborate de centralele masonice din streinătate.

Corolar: suveranitatea Statului a fost înstrăinată, în favoarea unei puteri oculte, internaţionale.

Masonii cari deţin puterile Statului, se supun orbeşte comenzilor date de loji, căci au jurat — cu fast şi imbecilitate, în respectivele hrube — că vor urma şi vor face să promoveze principiile acestora.

In schimbul supunerii, li se facilitează realizarea ambiţiilor personale, de cari nici unul nu e lipsit, prin puterea de care dispune masoneria ca asociaţie secretă, internaţională, cu ramificaţii în toată lumea şi toate clasele sociale, până la cele mai înalte.

Se supun inconştient, organic, printr'o hibridă construcţie sufletească, plusată de adânca grefare a principiilor masonice, graţie unei îndelungi educaţii predată şi infiltrată strategic în loje.

Insemnăm în mic, rezultatul influenţei masonice asupra politicii noastre:

Politica şcolară: desmembrare morală.

Politica militară: tendinţa de reducere a bugetelor armatei, de reducere a stagiului militar.

Politica religioasă: indiferentismul Statului, campanii pentru separare.

Politica externă: Liga Naţiunilor, Pan-Europa, conferinţa balcanică, conferinţe interparlamentare, etc.

Politică financiară: ţara românească, ajunsă simplă colonie a finanţei internaţionale iudeo-masonice.

Inmănuncherile de cuvinte se cer aşezate cu furie.

Trebuiesc pălmuiţi toţi componenţii bandelor masonice. De la loja naţională, marele orient şi b'nai b'rith. Şi oferiţi public.

Inţăruşaţi până la desfiinţare:

Cavalerii de industrie.

Magnaţii asasinatului.

Spionii.

Borfaşii politicei.

Târfele fiselor şi microfoanelor.

Imbecilii care-şi mânjesc uniformele.

Strănepoţii laşităţii.

Scârbele autohtone.

Vidanjorii.

De pe trotuarul politicii şi a finanţei.

Şi din culise.

Cari nu vieţuiesc decât în funcţie de loje.

Sânt toţi strigoii vieţii noastre publice.

Ii înfăţişăm în răpăit de palme, pumni şi picioare. Sânt toţi. Priviţi-i:

Constantin Argetoianu, cunoscut sub numele de Bestia.

I. G. Duca, limbricul trufiilor liberale.

Dr. C. Anghelescu, fost ministru al dezastrelor şcolare.

Dr. Costinescu, din aceeaş cocină.

Inculeţ.

Sergiu Niţă.

Pan Halipa — decanul proştilor pretenţioşi şi ministeriali.

Al. Vaida-Voevod, preşedinte de consiliu.

Pompiliu Ioniţescu, candidat perpetuu la un fotoliu ministerial.

Dori Popovici.

Octavian Goga, castelan, poet, fost ministru.

Trancu-Iaşi, orator kilometric.

Horia Furtună, titirez literar.

Pomponiu, arhitect...

Valentin Bibescu, hiena aerului.

Silvio Florescu.

Valjean, aviator politic.

Inginer Beliu, specialist în microfoane.

Ion Peretz, profesor universitar şi multe altele...

Jean Pangal, fost ministru al fiselor şi microfoanelor, de treizeci şi trei de ori canalie.

Rosenthal, omul lui Titulescu, avocatul României la procesele internaţionale.

General Pangrati, fost şef al justiţiei militare.

Colonel Manolache, urmaş.

Comandor Fundăţeanu.

Comandor Păiş.

Colonel Zwidenek şi el aghiotant regal.

Colonel Filiti.

Vlahide, secretar general al preşedinţiei consiliului de miniştri.

Şi toţi ceilalţi.

Cavalerii alcovurilor.

Sperjurii.

Aşii faptelor scelerate.

Şi nătăfleţii.

Căci rândurile acestea le-am scris şi pentru cei înşelaţi.

Pentru naivi.

Pentru uniformele voastre, cari ni-s dragi, pe cari le purtaţi odată cu jurământul către Ţară şi Rege.

Pentru prietenii gândurilor bune, cari simţiţi încă româneşte, prind aceste rânduri de final.

Apel şi avertisment.

Deşteptaţi-vă.

Aruncaţi şorţurile.

Trântiţi uşile.

Şi plecaţi.

Părăsiţi hrubele înainte de a vă fi însemnat şi pălmuit.

Atât.

Colţul studenţimii

Lăudabile încercări

Afară de dispoziţiile inserate în litera unui statut, care justifică organizarea şi înfiinţarea asociaţiilor şi cercurilor studenţeşti, cu o activitate nelimitată cum s'ar crede, la un spirit de castă şi la apărarea unor interese comune, acestea urmează în umbră, fără subvenţii supte din sărăcia unui buget de ţară în mizerie, un drum greu de apostolat cultural, povară susţinută cu entuziasm de idealismul vârstei.

Urmând pilda colegilor lor de la miază-noapte, care au reuşit prin sacrificii să aducă lumină în bezna satelor şi să ridice un popor de analfabeţi în planul celor mai civilizate ţări — exemplul studenţilor finlandezi stă mărturie scrisă cu litere de aur pe frontispiciul operii de culturalizare — studenţimea creştină a României continuând o frumoasă tradiţie şi completând sforţările izolate pe care le depun aici sau colea un om al binelui, inoculează în oraşe sau în masa ţărănească a satelor un germen fosforescent de cultură, un curent de umanitate, de dragoste, de adevăr.

Una dintre cele mai serioase organizaţii de acest gen: Asociaţia universitară „Frăţia studenţească" condusă de preşedinţi capabili, cari au ştiut să canalizeze energiile pentru înfăptuirea deziderătelor studenţeşti, a aranjat, cu ajutorul unui grup de studenţi teleormăneni membrii ai ei, reuşite spectacole în oraşele Alexandria, Roşiori-de-Vede şi Turnu-Măgurele de Sf. sărbători ale Crăciunului.

Animaţi de dorinţa de a prezenta publicului teleormănean una din nenumăratele probleme cari frământă astăzi studenţimea Asoc. universitară de mai sus a solicitat concursul revistei „Axa" care a răspuns amabilei invitaţii prin unul din conducătorii ei — şi anume — prin d. V. I. Vojen, care a vorbit despre „Rolul şi orientarea politică a tinerei generaţii".

D-sa într'o spirituală introducere spune că e nevoit să observe că tineretul de astăzi e mai gălăgios, într'un cuvânt mai obraznic ca cel de altă dată probabil pentrucă existenţa zilei de mâine era mai uşor asigurată de o simplă licenţă acum câtiva ani; azi firmele cu titlurile academice din ţară şi din străinătate ornează aproape fiecare casă. Generaţia actuală e natural să-şi pretindă dreptul ei de viaţă şi să înceapă o operă de desparazitare a unui stat pe care-l iubeşte — astfel se explică agitaţia şi încordarea care stăpâneşte pe cei tineri.

După un aspru rechizitoriu al democraţiei falimentare susţinut de cifre cloquente şi după o critică obiectivă a partidelor politice, singurele culpabile de tensiunea zilei de astăzi, d-sa, analizează ideologiile spre care tineretul e atras.

Stânga sau dreapta?

Conferenţiarul examinând minuţios doctrina celor două extreme, ajunge la concluziile logice că nu mai o mişcare de dreapta naţionalistă, într'un proces desfăşurat nu pe cale electorală, ar putea salva tineretul din ghiarele dezagregării.

Urmează apoi, reprezentarea comediei „Ginerile d-lui Prefect", localizarea d-lui Paul Gusty şi interpretată de: d-rele Stella şi Ortansa Popescu, Cici Tatoiu, E. Ionescu şi de d-nii N. Mussulis, N. Hristescu, I. Pralea, etc.

Haina de sărbătoare pe care au îmbrăcat-o cele trei oraşe, festivalurile artistice, luând înfăţişarea unor adevărate evenimente, cât şi numărul mare al publicului care a asistat ne scuteşte de a mai descrie reuşita acestor manifestări.

N. VLASTO

Tipografia ziarului „UNIVERSUL" Str. Brezoianu 23-25